

PRÁVIEŇ

KULTÚRNO - SPOLOČENSKÝ ČASOPIS SLOVÁKOV V CHORVÁTSKU

11/2009

SAVEZ SLOVAKA
ZVÁZ SLOVÁKOV

11. FESTIVAL
SLOVENSKEJ HUDBY A PIESNI
KEĎ SA RUŽA ROZVÍJALA, MARKOVEC
ADVENT / SVÄTÝ MIKULÁŠ
VYMÝŠĽAČKA / DRAPANIE PERIA V ZOKOVOM GAJI

Redakcia:

šéfredaktor, prof. Andrej Kuric
tel.: 031 503 311
e-mail: andrija.kuric@os.t-com.hr
zástupca šéfredaktora, prof. Božena Dasovićová

Jazyková úprava, prof. Ján Širka

Tajomníčka, Branka Baksová

graficko-technická úprava, A. M.

Dopisovatelia:

Andelka Đundová
Ivan Hudec
Zdenka Uzelová
Vesna Baksová
Vera Miksádová
Željko Brnjik
Andela Majdišová
Anica Popovićová
Mario Gržinić
Zlatko Jevak
prof. Željko Jantošik
A. M. Kuric
Olgica Služeková
Lidija Hološová
Andrija Čuha
Ema Cinkocká
prof. Pavel Treger

Adresa redakcie a vydavateľ:

Savez Slovaka-Zváz Slovákov
Kralja Zvonimira 3 (PP 39)
HR-31500 NAŠICE
Telefón/fax: +385(0)31 613 433
E-mail: savez-slovaka@os.htnet.hr

www.savez-slovaka.hr

Tlač: TISAK tiskara i
knjižogveznica Našice d.o.o.
Kralja Tomislava 4, Našice
Telefón: +385(0)31 613 354

Periodicita a náklad:

Mesačník, 950 výtlačkov

Bankový-účet:

2500009-1102027880
HYPO ALPE-ADRIA BANK d.d. Osijek
(Pobočka Našice)

Titulná strana:

MS Međurić – Ilok, B. V. Baksová

Registrácia:

ISSN 1330-0512

Tiskovina PRAMEŇ je finansijski pomagana
iz Državnog proračuna Republike Hrvatske
za 2009. godinu.

Pojedini članci izražavaju osobna mišljenja i
pogleda autora i ne moraju nužno biti u skladu s mi-
šljenjima i stavovima redakcije i izdavača. Redakcija
zadržava pravo izmjene tekstova ili dijelova teksta.
Slike se po želji vraćaju.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju članka 3. stavka 1. i članka 4. Zakona o izboru predsjednika Re-
publike Hrvatske (Narodne novine, br. 22/92, 42/92, 71/97, 69/2004, 99/2004
i 44/2006), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 30. listopada
2009. godine donijela

ODLUKU

o raspisivanju izbora za predsjednika Republike Hrvatske

I.

Raspisuju se izbori za predsjednika Republike Hrvatske.

II.

Izbori za predsjednika Republike Hrvatske održat će se u nedjelju,
27. Prosinca 2009. godine.

III.

Ova Odluka stupa na snagu danom objave u Narodnim novinama.

Klasa: 013-03/09-01/07 Urbroj: 5030109-09-1

Zagreb, 30. listopada 2009.

PREDSJEDNICA

Jadranka Kosor, dipl. iur.

NA IZBORIMA U RH 12 kandidata za predsjednika

18.11.2009. Državna izborna ko-
misija (DIP) Republike Hrvatske da-
nas je izvijestila da je 12 osoba zado-
voljilo uslove za kandidaturu za pred-
sjednika države, i to pet stranačkih i
sedam nezavisnih.

Kandidati čije su kandidature pravo-
valjane su: Milan Bandić (nezavisni kan-
didat), Andrija Hebrang (HDZ), Ivo Josi-
pović (SDP), Josip Jurčević (nezavisni),
Damir Kajin (IDS), Boris Mikšić (ne-
zavisni), Dragan Primorac (nezavisni),
Vesna Pusić (HNS), Vesna Škare Ožbolt
(nezavisni), Miroslav Tuđman (neza-
visni), Nadan Vidošević (nezavisni) i
Slavko Vukšić (Demokratska stranka
slavonske ravnice-Slavonska ravnica).

DIP je zaprimio ukupno 21 kandi-
daturu, od čega je 12 kandidatura pra-
vovaljano i učestvovat će u prvom krugu
izbora, dva kandidata su odustala prije
provjere valjanosti (Veljko Đakula i De-
jan Golubić), a sedam je kandidatura od-

bijeno. Prvi krug predsjedničkih izbora
održat će se 27. decembra, a ako u prvom
krugu ni jedan kandidat ne dobije više
od 50% glasova, 10. januara održat će se
drugi krug u koji će proći dva kandidata
s najviše glasova. (rtvfbih.ba/Fena)

(Pripravil A.M. Kuric)

Milí čitatelia Prameňa,

k vianočným sviatkom Vám
chceme čo najúprimnejšie zaželať
hojnosť Božích milostí, atmosféru
pokoja a lásky v rodinách. A k nové-
mu roku 2010 Vám zo srdca vypro-
sujeme Božie požehnanie, úspechy
v osobnom, rodinnom a pracovnom
živote a najmä Božiu pomoc pri rie-
šení problémov a uskutočňovaní
všetkých ušľachtilých predsavzatí.

Redakcia

Advent

Aj tohto roku vstupujeme do adventu. Ideme sa pripravovať na slávenie Pánovho príchodu medzi nás a nášho príchodu k nemu. Vianoce sú

naším zrodením sa do života. Od prežívania adventu závisí fyzické zdravie i duševná vyrovnanosť nás ľudí, nás veriacich. V duchovnom zmysle ešte viac. Advent má svoj rytmus a vývoj, nemožno ho skracovať, urýchľovať, vynechávať. V ňom by sme sa mali chrániť pred stresom, nikotínom, alkoholom, zlobou, závisťou a nenávisťou. Sú to slabosti, ktoré poznačujú celý náš život. Základnou a stálou súčasťou adventu má byť: modlitba, almužna a pôst. Veľké upratovanie v duši tiež k nemu patrí. Nič z toho sa nedá improvizovať, dobíhať na poslednú chvíľu. Má to však byť hlavne čas, keď sa rozvíja a rastie nový človek. Potrebuje pravidelný príjem duchovnej potravy a čas na jej pokojné strávenie. Z minulých rokov vieme, ako rýchlo sa budú – jedna za druhou – rozsvetovať sviece na adventnom venci. Láka nás pokušenie odkladať. Ale

do Vianoc skutočne nezostáva mnoho času. Ideálne je, ak si hneď na začiatku adventu stanovíme jasný program, keď si dáme konkrétne predsavzatie, ktorú z chýb sa pokúsime odstrániť, čo dobrého chceme urobiť blížnym. Dobré je – aspoň v adventnom období – oživiť zabúdanú prax duchovného čítania. Nie je to obyčajné čítanie nejakej dobrej knihy, ale čítanie, ktoré znamená pokoj v duši. Vedome tak naplňovať duchovnými pravdami svoje srdce. Ak si úmyselne nenaplníme dušu dobrom, stále sa nám tam bude tlačiť niečo rušivé zvonku. Každá chvíľa má svoj presný význam. Advent je v kolobehu života vstúpením do nového okruhu aj liturgického roka. Aby však náš život nebol len točením sa stále dokola, je zároveň potrebný rast, výstup akoby po špirále. Advent je čas oživania pre plnší život. A práve sa začína.

(A. M. Kuric)

Okrugli stol

U veľikoj dvorana Ministarstva ZOŠ RH u Zagrebu 17.11. 2009. godine organiziralo je Okrugli stol na temu Odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj MZOŠ RH, Vlada Republike Hrvatske-Ured za nacionalne manjine i Vlada Republike Hrvatske Ured za ljudska prava.

Moderator programa bio je ravnatelj Uprave za nacionalne manjine MZOŠ a gosti okruglog stola bili su:

Slobodan Uzelac, podpredsjednik Vlade RH, Radovan Fuchs ministar ZOŠ RH, Luka Mađerić, predstojnik Ureda za ljudska prava, Milena Klajner, predstojnica Ureda za nacionalne manjine RH, Aleksandar Tolnauer, predsjednik Savjeta za nacionalne manjine, Zdenka Čuchnil predstavnica Slovaka i Čeha u Hrvatskom saboru i mnogi drugi, kao i učitelji, savjetnici, predstavnici škola u nastavi na jeziku i pismu nacionalnih manjina. Savjetnici nacionalnih manjina pripremili su i prezentirali nazočnima nastavu prema modelima A, B i C.

Pri svojom obraćanju prisutnima potpredsjednik Vlade Slobodan Uzelac smatra da je Hrvatska na ustavnoj i zakonodavnoj razini na najbolji mogući način riješila pitanje obrazovanja nacionalnih manjina, a tu pretpostavku mnoge europske zemlje

nemaju. Uzelac je dodao kako zakonske pogodnosti sada treba što šire primijeniti u praksu. Među primjerima dobre prakse obrazovanja manjina, od njih ukupno 22, naveo je talijansku, mađarsku, češku i slovačku, gdje problema gotovo nema. Problem (pred)školovalanja većeg obuhvata romske djece prioritetom smatra i ministar obrazovanja Radovan Fuchs koji je rekao da uključivanje u predškolski odgoj daje kvalitetnu podlogu za daljnje školovanje. Smatra, međutim, da treba poboljšati sustav obrazovanja za novonastale manjine, kao i romsku zajednicu, jer postojeća tri obrazovna modela nisu jednako dobro iskorištena. Ministar Fuchs je također naglasio da Hrvatska može biti ponosna na svoju zakonsku regulativu, koja je, kako je rekao, jedna od najboljih u Europi. Oko 10.000 djece „manjinaca“ u školama se, prema statistikama Ministarstva obrazovanja, trenutačno obrazuje na nacionalnom jeziku i pismu. Odluku po kojemu od tri modela će se dijete školovati donosi roditelj - od mogućnosti da hrvatski i materinski jezik uči jednak broj sati, preko dvojezične nastave, pa do učenja materinskog jezika izvan okvira redovite nastave, dva do pet sati tjedno.

(A. M. Kuric)

Foto: A. M. Kuric

Učesnici okruglog stola

III. riadne Valné zhromaždenie SZSZ

Foto: A. M. Kuric

Účastníci Valného zhromaždenia SZSZ

Tretie valné zhromaždenie Svetového združenia Slovákov v zahraničí sa uskutočnilo v dňoch 31. 10. – 1. 11. 2009 v Bratislave. Na ňom sa zúčastnili predstavitelia slovenských spolkov a organizácií z celého sveta, ako aj hostia a po dvoch dňoch vybrali si predsedu členov Generálnej Rady a podali UZNESENIE III. VALNÉHO ZHROMAŽDENIA SZSZ.

Vladimír Skalský podal Správu o činnosti a plnení úloh Generálnej Rady a Výkonného Výboru SZSZ od Valného zhromaždenia v roku 2006.

Podala sa Správa o hospodárení, Správa Revíznej a zmierovacej komisie SZSZ. Volil sa i predseda SZSZ za ktorého bol zvolený znovu Vladimír Skalský a zvolili sa i členovia Generálnej rady.

Pri tejto príležitosti na Valnom zhromaždení boli prítomní i mnohí vzácní hostia ako: podpredseda vlády SR Dušan Čaplovič, štátny tajomník MK SR J. Augustín Lang, Poslanec v slovenskom parlamente J. Rydlo, predsedníčka ÚSZZ Vilma Privárová, predstavitelia cirkvi a iní.

Na Treťom valnom zhromaždení mal slávnostný príhovor i podpredseda vlády SR Dušan Čaplovič, ktorý vydvihol, že vláda bude naďalej podporovať Slovákov žijúcich v zahraničí. Vláda SR bude naďalej venovať pozornosť spolupráci so Slovákami žijúcimi v zahraničí. Podpredseda povedal i to, že vláda grantový systém považuje za najtransparentnejší spôsob podpory aktivít, ktoré vo vzťahu k zahraničným Slovákom uprednostňuje. Ide hlavne o oblasti kultúry, vzdelávania a médií. „Vždy keď budú zdroje, budeme podporovať aj veľké projekty,” dodal Čaplovič. Za také označil napríklad slovenskú školu a stredisko slovenskej kultúry v Užhorode na Ukrajine. Tamojšia škola pre slovenské deti má byť už čoskoro dokončená. Takisto spomenul 330 000 eur (10 miliónov Sk) vyčlenených na Slovenský dom v maďarskej obci Mlynky a 200 000 eur (6 miliónov Sk), ktoré pôjdu na gymnázium v Báčskom Petrovci v srbskej Vojvodine. Informoval aj o tom, že slovenský parlament tento mesiac prijal správu o štátnej politike starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí. Z nej je

Foto: A. M. Kuric

Staronový predseda V. Skalský

Foto: A. M. Kuric

Účastníci a hostia

zrejme, že mimo hraníc SR pôsobia viac ako dva milióny osôb slovenského pôvodu. Uplynulý rok nepriniesol výraznejšie zmeny v počtoch Slovákov žijúcich v zahraničí, avšak v dôsledku hospodárskej a finančnej krízy sa Slováci začali vracat' z niektorých krajín do vlasti. Slováci žijúci v zahraničí získali minulý rok na podporu svojich aktivít 1,3 milióna eur (40 miliónov Sk). O dotácie v celkovej hodnote 4,1 milióna eur (124,6 milióna Sk) požiadali krajanovia z 27 štátov vrátane Svetového združenia Slovákov v zahraničí. Medzirezortná komisia odporučila pridelit' financie z rozpočtu Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí (ÚSZZ) 536 z predložených 847 žiadostí.

Pán predseda Skalský povedal, že sa chce sústrediť na lepšiu komunikáciu s členskou základňou, projekty prijímania televízneho a rozhlasového vysielania do zahraničia, ako aj spružnenie volebného zákona vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí. Ako priblížil, dôležitou zmenou bude vytvorenie inštitútu regionálnych tajomníkov. „Prinesú do našej práce priamy kontakt s členskými organizáciami, zvlášť v regiónoch v zá-

morí,” predstavil svoju víziu staronový predseda. Akcentovať chce Skalský aj spoluprácu s médiami, medzi iným na projekt zabezpečenia dostupnosti vysielania Slovenskej televízie a Slovenského rozhlasu pre Slovákov v zahraničí. „Ide o projekt dodávky dotovaných prijímačov pre individuálny príjem pre jednotlivých Slovákov žijúcich v zahraničí, ktorí o to prejavia záujem,” konkretizoval s tým, že sa na tom dohodli s Ministerstvom kultúry SR. Ako doplnil, týmto spôsobom sa vyhnú problémom v súvislosti s autorskými právami, ktoré v minulosti komplikovali takéto riešenie.

V legislatívnej oblasti je pre SZSZ v najbližšom čase prioritou spružnenie volebného zákona. Ten umožňuje volit' Slovákom žijúcim vo svete, no podľa Skalského je súčasný proces odvolenia spoza hraníc príliš komplikovaný, navyše je tam takáto možnosť málo spropagovaná: „Máme snahu, aby sa volebný zákon modernizoval, napokon aj v záujme občanov, ktorí žijú na Slovensku,” povedal s tým, že v prvej fáze by sa malo umožniť volit' na zastupiteľských úradoch, ale aj tým, ktorí prídu domov

na Slovensko. Korešpondenčný spôsob volby by sa mal podľa neho výrazne zjednodušiť a v dlhodobejšom výhlade by sa mala umožniť voľba prostredníctvom internetu: „Vytvorilo by to úplne nový komfort pre všetkých občanov SR,” uviedol Skalský s tým, že by sa to odrazilo na vyššej participácii vo voľbách. Za hranicami SR totiž žijú až dva milióny Slovákov, teda prakticky tretina národa. SZSZ má plány aj na európskej úrovni, pripomenul Skalský, ktorý sa pred niekoľkými týždňami stal podpredsedom organizácie Európania vo svete.

SZSZ vznikla v roku 2002, pričom nadviazala na staršie existujúce zoskupenia, ktoré sa predtým schádzali v rámci Svetového kongresu Slovákov. Ten bol politickou organizáciou, ktorá sa usilovala o demokratický režim a zvrchovanosť na Slovensku. Naproti tomu SZSZ je širšou a v princípe apolitickou organizáciou, ktorá sa usiluje najmä o propagáciu a uchovávanie slovenskej identity vo svete. Združuje vyše 100 spolkov a inštitúcií v 23 krajinách na všetkých kontinentoch.

(A. M. Kuric)

*BOŽIČNÍ KONCERT
CHRISTMAS CONCERT*

Veleposlaník Slovenskej Republiky Roman Supek, i gđa Ester Supeková
imaju čast pozvati Vas na

BOŽIČNÍ KONCERT

u srijedu, 9. prosinca 2009. godine s početkom u 18,00 sati

*Kazalište Vidra
Draškovićeva 80
Zagreb*

*Molimo javiti na broj:
4877070*

*Koncert se organizira u suradnji sa Savezom Slovaka u Hrvatskoj i Maticom slovačkom u Zagrebu
su-sponzor koncerta je Privara Osijek*

Boli sme na Slovensku a v Českej republike

Foto: Z. Jevak

Účastníci výletu

Matica slovenská v Záhrebe pripravila druhý tohoročný zájazd na Slovensko a do Českej republiky v dňoch 8. – 10. októbra 2009. Podľa programu sme boli dve noci ubytovaní v hoteli Astra v Bratislave. Prvý deň po príchode do Bratislavy sme sa priamo vyviezli na Bratislavský hrad. V slnečnom počasi je z Hradu krásny výhľad na Dunaj a celú Bratislavu. Obnova hradu sa blíži ku koncu a vonkajší vzhľad starého hradu dostal svoju peknú fasádu. Pred vchodom do Slovenského múzea sa v apríli na budúci rok postaví veľká socha Svätopluka na koni. Svätopluk bol najmocnejším veľkomoravským panovníkom a kráľom.

Na druhý deň (v piatok 9. októbra 2009) sme po raňajkách odišli do Brna, druhého najväčšieho mesta v Čechách (400 000 obyv.). Cesta trvala dve hodiny. V centre mesta sme najprv navštívili kryptu kapucínov. V prvej miestnosti krypty je vystavený sklenený sarkofág, v ktorom sú pozostatky baróna Trencka (1711 – 1749). O Trenckovi, ktorý sa narodil 1. januára 1711 v Reggio di Calabria – východnej časti bývalého chorvátskeho kráľovstva, dnes územie Talianska, sú mnohé anekdoty. Bol to veľký

fešák a slobodný pán – píše pri jeho sklenenej truhle. Trenck navštevoval školu u jezuitov v Šoproni a v Požege. Študoval vo Viedni. Ako sedemnášťročný vstúpil do Pálffyho rakúskeho 8. pešieho pluku. V roku 1731 ako dvadsaťročný musel vystúpiť z vojska. Keď Turci začali svoju inváziu v roku 1737, Trenck sa ohlásil u grófa Seckendorfa a sľúbil, že vytvorí svoju jednotku so 4000 mužmi, no nebolo mu to dovolené. V roku 1738 barón Trenck ozbrojil svoju skupinu okolo 300 vojakov a odišiel do Ruska, kde sa pripojil k vojsku maršala B. Ch. A. Münnicha, ktoré bojovalo proti Turkom.

Keď sa Mária Terézia stala kráľovnou, Trenck jej ponúkol, že vycvičí tisíce pandúrov, ktorí budú jej ochranou. Kráľovná túto ponuku prijala. Jeho pandúri dobre ovládali svoje krvavé remeslo. V roku 1741 Trenckova jednotka odišla do Bavorska, kde zapálili a vykradli jeden zámok. Tu došlo kvôli neopatrnosti pandúrov k veľkému výbuchu suda so strelným prachom. Sám Trenck bol popálený, ale pokračoval ďalej v bojoch. Za neľudské kroky veliteľ armády gróf B. Neipperg ho zbavil veliteľskej funkcie a znova bol uväznený. Kráľovnej Márii Terézii sa podarilo ho oslobo-

diť z väzenia. Trenck si svoju vojenskú jednotku zvýšil na 4000, neskôr na 5000 pandúrov. V boji pri Kolíne v roku 1744 bol ťažko zranený granátom, ktorý mu roztrhol nohu.

Trenckova posledná bitka bola 30. októbra 1745 v Česku (Závor), kde vzal okolo dvadsať miliónov zlatých dukátov. Jeho nepriatelia ho predviedli pred vojenský súd vo Viedni. Bol odsúdený na smrť, ale opäť mu Mária Terézia pomohla a dostal trest doživotného väzenia v kazematách brnenského Špilberku. Tu ho mohol navštíviť len jeho spovedník z brnenského kapucínskeho kláštora. Trenck vo svojom testamente daroval svoje peniaze na výstavbu nového oltára v kaplnke v Špilberku. Peniaze daroval aj kapucínom. Po dvoch rokoch väzenia zomrel 4. októbra 1749 a na jeho želanie bol pochovaný u kapucínov v Brne.

V centre Brna je veľa reštaurácií, ktoré nesú meno baróna Trencka, a pivovar Starobrno vyrába pivo s názvom Baron Trenck, ako aj slivovicu. V Brne sme navštívili aj Chrám sv. Jakuba na Rašínovej ulici a tiež Katedrálu sv. Petra a Pavla, v ktorej pápež Benedikt XVI. mal 27. septembra t. r. omšu.

Z Brna sme odišli do Slavkova pri Brne (Austerlitz), kde sa 2. decembra 1805 odohrala Veľká bitka troch cisárov – Alexandra I., Františka II. a Napoleona. Napoleon zvíťazil, i keď mal len 65 000 vojakov proti 89 000 vojakom. V bitke zahynulo 27 000 spojeneckých a 7 000 Napoleonových vojakov. Tzv. Prešpor-ský mier bol podpísaný 26. decembra 1805 v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca v Bratislave. V roku 1912 je postavená Mohyla mieru v dedinke Práce s múzeom.

Cestou do Bratislavy sme si pozreli videofilm Československej televízie z roku 1965 Obchod na korze. Je to celovečerný film Jána Kadára a Elmara Klose, adaptácia novely Ladislava Grossmana. Film získal Oskara v roku 1966 za najlepši zahraničný film, dostal aj ocenenie na MMF v Cannes 1965 a na XVI.

Zdenka Čuchnilová s manželom v Bratislave

FFP, tiež 1965. Príbeh filmu sa odohráva v malej slovenskej obci počas druhej svetovej vojny. Hlavnú úlohu má stará židovská obchodníčka a „arizátor“ truh-

pobytu v Bratislave sa konala svetová výstava psov. V hoteli, kde sme bývali, sa ubytoval celý autobus účastníkov tejto výstavy z Ruska. Pri tejto príležitosti

lár Brtka. Hlavné úlohy hrajú Jozef Króner a Ida Kaminská. Film nám požičala Zdenka Čuchnilová, zástupkyňa slovenskej a českej menšiny v chorvátskom parlamente.

Druhú večeru sme mali v Račianskom dvore. Pri tejto príležitosti nás krátko navštívil Dr. Matúš Kučera s manželkou Kvetoslavou, ktorej sme darovali záhrebské kvetiny. Počas nášho

sme mohli vidieť najkrajších psíkov. V sobotu po krátkom nakupovaní v obchodnom dome AUPARK sme sa pomaly lúčili s Bratislavou a odchádzali domov. Zastavili sme sa v Körmende, kde sme navštívili bohaté múzeum mikrorégie Körmend. V tomto mestečku žila šľachtická rodina Batthyány a zachovaný je kaštieľ z 18. stor. Körmend má dnes 12 250 obyvateľov.

Na zájazde sa zúčastnilo 52 účastníkov aj s vodičom autobusu pánom Draženom Mlinaričom a cestovala s nami aj pani Zdenka Čuchnilová, zástupkyňa Čechov a Slovákov v chorvátskom parlamente, s manželom. Všetkým sa výlet páčil a poniektorí si už rezervovali miesto na ďalší zájazd, ktorí pripravujeme 28. apríla – 2. mája 2010 do Žiliny a do Krakova (Poľsko). (Z. Jevak)

40 rokov práce na kultúrnom poli

Dragutin Pasarić na predstavovaní vlastnej kultúrnej činnosti

Prof. Dragutin Pasarić, historik, kutinský kronikár, publicista a literát, predseda odbočky Matice chorvátskej Kutina a veľký priateľ Slovákov, zoskupených v MS Lipovľany, koncom októbra oslávil 40 rokov úspešnej práce v kultúre.

Veľká sála Domu kultúry v Kutine sa vyplnila jeho priateľmi a tými, ktorí si vážia jeho dlhoročnú prácu. Oslava prebiehala v slávnostnom, no zároveň i príjemnom ovzduší, pri zvukoch zhudobnených Pasarićových básní a prítomní si mohli pozrieť i filmy, pre ktoré napísal scenáre. Prečítané boli i časti z cestopisov Matka Peića, kde tento spi-

sovať spomína pána Pasarića, s ktorým sa priatelil.

Okrem početných priateľov na slávnosti účasť mali i podpredseda MS Lipovľany dipl. Oec. Josip Krajči. Na slávnosti sa zúčastnil i autor tohto textu.

K početným Pasarićarovým dielam patria *Vidici kutinski*, *Zauzdani pejzaž*, *Od legende do Petrokemije*, *Kajkavska lirika* a iné. Všetky tieto diela sú výplodom jeho kreatívnej práce. Kdekoľvek sa nachádzal a kedykoľvek len mal príležitosť, vždy vyzdvihoval krásu svojej rodnej Repušnice, ktorú má výnimočne rád. Počas prejavu početní vysokí hostia zdôrazňovali veľký prínos Dragutina

Pasarića do kutinskej kultúry za 40 rokov jeho neúnavnej práce.

Časť tvorby Dragutina Pasarića bola predvedená premietaním filmu cestopisného žánru *Topot konja, šapat voda – hymna*, ktorú napísal pre spoločnosť RIS a Hádzanársky klub Moslavina. Tieto hymny zaspieval Mladen Bago. Osobitný dôraz bol daný na jeho *objavenie* fra Bonifácia Pavletića, skromného obuvníka zo Zbjegovače. Na procesii beatifikácie tohto frátora Pasarić neúmorne pracoval, za čo sa mu poďakovala mníška Mirjam Kuštreba. Rečnili i jeho priatelia z Repušnice: Ivan Bedić, prof. Katarina Brkićová, ako i Vladimir Gajski z amatérského divadla Križ a Dr. Dražen Kovačević z Popovače, s ktorým často spolupracoval.

Dragutin Pasarić i v súčasnosti skúma Moslavinu. Jeho vydavateľstvo *Spiritus movens* vždy má preto prácu a v súčasnosti pracuje na knihe, v ktorej spracúva tému lovcstva v Moslavine.

„Kreativnosť ma neopúšťa, ba naopak – teraz keď som na dôchodku, mám čas na to, aby som témy, ktoré ma i skorej zaujímali, mohol dôslednejšie spracovať“, nakoniec uzavrel oslávenec, od ktorého kutinská verejnosť ešte mnoho očakáva. (I. Hudec)

III. festival poézie národnostných menšín

Foto: M. Gržiničová

Záber z III. festivalu poézie

Spolok a Rada maďarskej národnostnej menšiny v Primorsko-goranskom kraji organizovali v sobotu 7. 11. festival poézie. Pozvanie prišlo na adresu predstaviteľky slovenskej národnostnej menšiny v PGŽ.

Na festival sa mohli prihlásiť všetky národnostné menšiny, ktoré majú medzi svojimi členmi poetov. Keďže sa festival konal práve v čase nášho festi-

valu Keď sa ruža rozvíjala, mysleli sme, že sa na ňom nebudeme môcť zúčastniť. Bolo treba prihlásiť tri básne z vlastnej tvorby, preložené aj do chorvátskeho jazyka. Po konzultácii s autorkou Margitou Rekičovou, ktorej zbierku vydala naša matica, sme predsa rozhodli prihlásiť básne podľa jej vlastného výberu, s ktorými predstavíme našu maticu. Básne

Osudová, Želanie a Priateľstvo na festivale recitovala pani Landeková, ktorá ich aj preložila do chorvátskeho jazyka, v ktorom ich recitovala pani Mandekićová. Okrem týchto básní v slovenčine boli prečítané básne Loď v kvapke mora a Jarné ráno z tvorby Kuzmana Landeku. Veľmi nás potešilo, že slovenská poézia mala úspech na tomto festivale a že sa našli obetaví členovia, ktorí sa na ňom

zúčastnili. Môžeme sa len poďakovať tým, ktorí nás reprezentovali a dúfame, že v budúcnosti sa podarí aj nám organizovať niečo podobné.

Okrem Slovákov na festivale sa zúčastnili Maďari – organizátori, Taliani, Srbi, Rusíni.

(M. Gržiničová)

Želanie

Nemôžeš tak ďaleko byť,
ako som ja blízko Teba.
Nebud'me smutní,
keď svoje hviezdy máme,
čo spoločne nám svietia.
Naše city nesmie zničiť
ani oheň, ani mráz,
nespáli ich slnka jas.
Aj keď nebude nič medzi nami,
bud'me šťastní, že sme spolu zas.

(M. Rekičová)

Matica slovenská Rijeka

V priestoroch Matice slovenskej Rijeka dňa 22. 10. t. r. bola otvorená výstava obrazov nášho najstaršieho člena Nikolu Čulinovića.

Výtvarným umením sa začal zaoberať až v starších rokoch, na dôchodku. Obrazy, ktoré nám predstavil na výsta-

ve, sú namalované v posledných 10 rokoch a aj keď sú to diela amatéra, boli na rôznych výstavách.

Niektoré z nich získali aj ocenenia. Na obrazoch sú znázornené miesta, ktoré sú umelcovi najmilšie, a to kraj, kde pracovne pôsobil v mladých rokoch – Mrzle

Vodice, obrazy optimistu, sucho, vietor a rôzne druhy hríbov. Obraz Chorvátsko, ktorý vznikol v čase založenia nového štátu, znázornil v troch farebných stĺpoch, ktoré sú ako podpora jeho vzniku. Jeho obrazy nás povzbudzujú rozmyšľať o tom, čo sa robí okolo nás.

Podľa ocenenia hostí, ktorí prišli na výstavu, sú to diela perspektívneho amatérského maliara, čo sa,

bohužiaľ, začal umením zaoberať dosť neskoro, inak by bola pred ním pekná budúcnosť. Pán Čulinović píše aj poéziu, vydane sú mu zbierky básní, bohužiaľ, len v chorvátskom jazyku.

Náš najstarší člen sa narodil v Záhrebe v roku 1924, kde skončil aj technickú fakultu. Prvú prácu dostal na stavbe hydrocentrály Nikolu Tesla a potom na projekte hrádze na jazere medzi Mrzlim Vodicama a Lokvami. Ta práca mu bola nadchnutím pre začiatok jeho tvorivého výtvarného umenia. V roku 2000 po prvýkrát prišiel na otvorenie matice. Aj keď už vtedy mal 76 rokov, nebolo mu ťažko prísť na šieste poschodie medzi nás. Vtedy nám s radosťou a slzami v očiach povedal, že má ďaleké korene zo Slovenska, z maminej strany, jej babka pochádzala odtiaľ. Odvtedy je naším členom a navštívil s nami aj svoju starú domovinu, krásne Slovensko. Prajeme mu hodne zdravia a ešte hodne krásnych chvíľ strávených medzi nami.

(M. Gržinič)

Foto: M. Gržiničová

Členovia MS Rijeka s autorom obrazov Nikolom Čulinovićom

Pútnická cesta na Slovensko

Foto: A. Popovičová

Muži na pútnickej ceste na Slovensku

Farár punitovskej farnosti Ďurica Pardon organizoval pútnickú cestu pre svojich veriacich z Josipovca, Jurievca a Punitovca na Slovensko. Pri tom mu pomohli Pavo Kvasnovský a Zdenko Komár.

6. novembra navštívili Budapešť a urobili obchôdzku tohto krásneho

mad'arského mesta. V sobotu 7. novembra navštívili a obzreli si Bratislavu za sprievodu Ľubice Bartalskej, vedúcej oddelenia kultúry Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Pani Bartalská vďaka dlhodobej spolupráci so Slovákami z celého sveta získala mnoho priateľov i z Josipovca, s ktorými sa vždy rada

stretáva a priateľí. Pútnici navštívili Dóm sv. Martina, ktorý je známy najmä tým, že v ňom korunovali početných kráľov. V Nitre, kde naši pútnici boli ubytovaní, sa zúčastnili na omši, kde spievali pieseň v chorvátskej reči. V biskupskej katedrále boli predstavení všetkým prítomným a neskôr ich pozvali na občerstvenie, ktoré pre nich prichystal nitriansky biskup Viliam Judák. Biskup sa už skôr zoznámil s punitovským farárom a s Josipovčanmi, keďže tohto roku navštívil Josipovec, ako i Osijek a Ďakovo.

Pútnická cesta sa ukončila návštevou Kostola sv. Ladislava v Győri a navštívili i Univerzitu gradišťanských Chorvátov. Táto cesta bola naozaj veľmi zaujímavá, ale i náročná. Predsa všetko sme vydržali pri čapovanom pive, ktoré všetkým výborne chutilo. Táto cesta sa zvlášť však páčila tým, ktorí boli po prvýkrát na Slovensku a zúčastnili sa prvýkrát na takejto pútnickej ceste.

(A. Popovičová)

MS Međurić v Međugorji

Farnosť Međugorje, ako vám je, verím, všetkým známe, sa nachádza v južnej časti Hercegoviny, v terajšom štáte Bosna a Hercegovina. Zjavenia Panny Márie v tejto farnosti sa začali od 1981. roku. Od toho času sa mnoho ľudí sem vydávalo na púť. Už niekoľkokrát šla k tomuto mariánskemu pútnickému

miestu i farnosť Međurić. Tohto roku putovanie na pútnické miesto sa konalo 9. – 11. októbra. Z međurićskej farnosti sa na púť vybralo mnoho veriacich, plný autobus. Viedol ich budúci učiteľ náboženstva Mario Večerić, keďže sa međurićský farár Stjepan Biber ešte vždy zotavuje z mozgovej porážky. Veľký po-

čet členov MS Međurić taktiež sa zúčastnil na tejto púti, a tak sa do Međugorja preniesli i modlitby Slovákov na toto posvätné miesto. Na cestu sa vydali 9. októbra vo večerných hodinách a v druhý deň sa zúčastnili na púti v Međugorji – na križovej ceste k Vrchu zjavenia.

11. októbra pri návrate domov zastavili sa i v Mostare a navštívili tamajší kostol. Slováci v Međurići vždy boli nábožnými ľuďmi, dobrými kresťanmi, a preto i v dnešné časy s radosťou odchádzajú na púte a aj na takýto spôsob si udržiavajú vieru svojich predkov.

(Z. Uzelová)

Foto: Z. Uzelová

Členovia MS Međurić v Međugorji

Ospravedlnenie

V poslednom čísle Prameňa (10 - 2009), v článku o dotarstve na str. 13 je pod jednou fotografiou uvedený chybný text.

Na fotografii nie je Ladislav Fapšo, ale je pán Marian MRVA, riaditeľ Považského múzea Žilina.

V Našiciach otvorená výstava Fotoalbumy rodiny Hellenbach

V našickom vlastivednom múzeu otvorená je 11. novembra 2009 výstava výnimočnej kultúrnej, umeleckej a historickej hodnoty: Fotoalbumy rodiny Hellenbach.

Rodinné albumy sú miesta, kde sa končí svet fotografa a začína história rodiny. Cez vizuálne médiá – fotografie – súkromné charaktery a intímne chvíle dostávajú novú dimenziu: cez dynamiku rodiny vidíme širší spoločenský obraz.

Od druhej polovice 19. storočia v aristokratických vrstvách veľkú popularitu získavajú fotografické vizitky. Neskôr sa zjavujú tzv. kabinetportréty. Najdôležitejšie je však to, že fotografia a rodinné fotoalbumy sa stávajú určitým curriculum vitae jedincov, rodiny a celého množstva širších spoločenských

štruktúr. Na pozadí takých umeleckých dokumentov vykresľuje sa história jednej epochy, života, kultúry, vzťahov a ľudí. V tomto prípade výstava Fotoalbumy rodiny Hellenbach zaujímavá je čitateľom časopisu Prameň, lebo ide o rodinu slovenského pôvodu.

Rodina Hellenbach von Paczolay pochádza zo Slovenska, kde sa spomína začiatkom 16. storočia pod priezviskom Čech (Csech, Tschech, Chech). Podľa legendy traja bratia Čechovci boli rytieri z Jeruzalema, nastáhovali sa zo Sedmohradska na Slovensko. Jedna vetva rodiny – Jeremiáš Čech (von Hellenbach) bol účtovníkom Kráľovskej uhorskej komory v

baníckom meste Kremnica. Roku 1643 získava dedičný šľachtický titul s erbom (a právo odhodiť meno Čech); už 1651 dostáva titul baróna, t.j. predikát von Hellenbach a rytiersky kaštieľ Paczolay neďaleko Nitry. Jeho syn Johann Gottfried, zosobášený s barónkou Wilhelmou Falkensteinovou, sa stal cisárskym tajným radcom a získal veľké majetky. Rodina Hellenbach prvýkrát prišla do Chorvátska za čias Lazara, syna Viliama, ktorý sa 1825 oženil s dcérou slavonského šľachtica Adamoviča-Čepinského. Žena mu do vena priniesla majetok Svätú Helenu pri Zeline (skôr patrili grófovi Jankovičovi Daruvarskému). Lazar sa s manželkou, piatimi dcérami a synom Dionýzom nastáhoval do Sv. Heleny a keď kaštieľ po zemetrasení zhorel, celá rodina sa pre-

stáhovala do Márie Bystrice. V rodine Hellenbach najznámejším členom bol práve Lazar (zomrel 1887). Bol filozof, spisovateľ a politik; v kaštieli v Márii Bystrici pestoval kultúru a umenie. Lazar bol žiakom filozofa Arthura Schopenhauera, ako politik mierny unionist, blízky národniarom. Zúčastňoval sa v práci chorvátskeho parlamentu v rokoch 1861 – 1868. Posledný mužský potomok rodiny Hellenbach bol Zdenko, námorný kapitán v rakúsko-uhorskom námorníctve a v predvojnovnej Juhoslávii. Zomrel r. 1979. Jeho vnučka s rodinou Hellenbach aj dnes žije v kaštieli v Márii Bystrici.

Výstava Fotoalbumy rodiny Hellenbach zostane v našickom múzeu do 12. decembra 2009.

(R. Vinčaková)

Lod' v kvapke mora

Kvapky mora, ktoré
navial vietor na tvoje pery,
splynuli s našimi bozkami
a premenili sa na riekú lásky.

Zakotvenej lodi
odmotal som lano,
roztvoril plachty
a vyplával
vodnými priestranstvami,
do zvetria vyhl'adat'
tichý prístav.

V srdci tvojom
ostanem navždy
zakotvená loď
v kvapke mora.

(K. A. Landeková)

Umrel pán farár Antun Herman

V piatok 6. novembra 2009 umrel pán farár Antun Herman. Narodil sa 16. januára 1939 v Dragaliči pri Novej Gradiške. Prvou farnosťou, v ktorej bol farárom, bola osada Ščitarjevo, kde zostal do roku 1978, keď bol vymenovaný za správcu farnosti v Međuriči. V Međuriči zostal až do odchodu do dôchodku (1998). Po odchode do dôchod-

ku žil v Lipovľanoch. Pohreb pána farára Antuna bol v pondelok 9. novembra o 14. h v Lipovľanoch. Začal sa svätou omšou v Kostole sv. Jozefa a pokračoval na miestnom cintoríne v Lipovľanoch, kde potom bol pán farár Antun pochovaný. Pán farár Antun v našej farnosti Međurič strávil vyše 20 rokov. Počas služby bol hybnou silou celého radu aktivít na obnovení farnosti a kostola v Međuriči, ale pomáhal i ostatným osídleným miestam našej farnosti. Vo vojnových rokoch 1990 – 1995/8 riadne celebraval sv. omše, vypravádzal našich chorvátskych obrancov, obchádzal farnosti, ktoré boli postihnuté vojnou v západnej Slavónii, a tu potom konal i pohreby. Za celý ten čas bol s nami, napriek tomu, že si ho choroba čoraz viac podmaňovala. S veľkou láskou sa staral o svoju matku Ľudmilu, pôvodom Slovenku, tu v Međuriči, ktorá bola chorá vyše dvadsať rokov a potom i umrela v Međuriči.

Pán farár Antun svoje dôchodcovské dni trávil študovaním dejín farnosti Međurič, čo potom malo za výsledok

vydanie knihy Dejiny farnosti Međurič. Kniha bola zverejnená v roku 2006. Spracúva naše kraje v časoch pred Turkami a po nich, obnovenie a dejiny farnosti, ako i obyvateľstvo farnosti, školy, obeť druhej svetovej vojny, sú tu i údaje týkajúce sa povojnových čias, píše o hasičstve na tomto území, ale čo je pre nás najzaujímavejšie – v knihe sa píše i o Slovákoch vo farnosti Međurič. Toto je jedinečná kniha takéhoto druhu, v ktorej sa nachádzajú dôkazy o príchode Slovákov do osady Međurič – s presnými rokmi, menami usadlíkov, ako i údajmi skadiaľ sa prisťahovali. V knihe sleduje i počet Slovákov v Međuriči v istom časovom období.

Na záver, rodine zosnulého, ako i jeho domácej Anne, ktorá ho vždy verne sprevádzala a v chorobe ho i opatrovala, želáme vyjadriť najúprimnejšiu sústrasť. Ďakujeme za všetko dobré, čo z veľkej lásky vykonal pre dobro našej Farnosti sv. Mikuláša biskupa v Međuriči. Česť jeho pamiatke!

(Z. Uzelová)

<i>Pozirnica</i> Savez Slovaka Republike Hrvatske Matica slovačka Osijek pozíra Vás na Božićni koncert koji će se održati dana, 12.12.2009. u 16,00 sati u Prosvjetno kulturnom centru Mađara, Osijek, Krbavska b.b. Radujemo se Vašem dolasku! Pokrovitelj: Savjet za nacionalne manjine RH	<i>Pozvánka</i> Zväz Slovákov Chorvátskej republiky Matica slovenská Osijek pozýva Vás na Vianočný koncert ktorý bude 12.12.2009 o 16,00 hod v Orvetovo - kultúrnom centre Maďarov, v Osijeku, ul. Krbavska b.b. Tešíme sa na Váš príchod! Podporovateľ: Rada pre národnostné menšiny CHR

11. festival slovenskej hudby a piesni Ked' sa ruža rozvíjala, Markovec

Foto: R. Vinčaková

J. E. Roman Supek otvára 11. festival v Markovci

MS Markovec bola hostiteľkou tohtoročného 11. festivalu slovenskej hudby a spevu pod názvom **Ked' sa ruža rozvíjala**. V programe sa zúčastnilo pätnásť Matíc slovenských v Chorvátskej republike z celkove 16. V programe sa zúčastnili i hostia: Chorvátsky kultúrno-umelecký spolok Lisinski z Našic a cimbalová muzika SFS Púčik z českého mesta Brno. S týmto spolkom mali sme krásne celovečerné priateľenie sa večer pred festivalom.

Prvý festival **Ked' sa ruža rozvíjala** uskutočnil sa v Josipovci Punitovskom 1999. roku a od tohto roku zakaždým sa uskutočňuje v inom meste. Zväz Slo-

vákov v Chorvátskej republike sa rozhodol na organizovanie festivalu takéto rázu predovšetkým preto, že pri všetkých iných početných folklórnych (det-ských a dospelých) prehliadkach pre limitovaný čas pri vystúpeniach, spe-vácke skupiny mali takmer výlučne iba sprievodnú úlohu. Preto sme si priali,

aby sa vedľa tanca a hudby, verejnosti na takýto spôsob prezentoval i veľmi bohatý repertoár slovenských piesní, najmä tých pôvodných, ktoré sa prenášajú zo starších na mladšie generácie. Festival sa výborne rozvíjal, svedčí o tom i veľký počet návštevníkov, ale i účinkujúcich – na festivale tohto roku účinkovalo až 15 MS. Veríme, že sa už na budúci rok pripojí i MS Záhreb.

V markovskej Drevenici sa tak predstavilo asi 300 účastníkov. Členovia SKUS-u z Markovca ako členovia MS Markovec chystali sa na tento festival počas celého leta – najmä boli aktívni po ukončení tradičnom markovskom

podujatí Večer polesňakov. Usilovne pracovali na zariadení interiéru Drevenice, miestnosti na prezliekanie, ale taktiež pracovali i na tom, aby boli čím lepšími hostiteľmi – keďže toto významné podujatie je korunou tohtoročnej oslavy významného markovského jubilea – 130 rokov od príchodu Slovákov do Markovca.

Na samom začiatku festivalu početných účinkujúcich, hostí a návštevníkov v mene domácej MS Markovec privítala Branka Baksová. Boli tu početní vážení hostia: predseda Zväzu Slovákov v Chorvátskej republike Andrej Kuric, primátor mesta Našice Krešimir Žagar, Zdravko Vukić, vyslanec Osijecko-baranskej župy, Želko Lomiansky – vyslanec predsedu Rady pre národnostné menšiny pri vláde Chorvátskej republiky. Všetci napočítaní gratulovali tak domácim, ako i všetkým účinkujúcim v programe festivalu k pestovaniu a zachovávaní slovenského kultúrneho dedičstva. Zástupkyňa Čechov a Slovákov v chorvátskom parlamente Zdenka Čuchnilová sa taktiež pripojila gratulantom a potom v mene všetkých členov MS odovzdala skromný darček tajomníkovi MS Markovec Zlatkovi Makovi za mravčiu prácu a nesmiernu lásku, vtkanú do terajšieho výzoru a krásneho zariadenia vnútra Drevenice.

Foto: R. Vinčaková

Hostia a obecenstvo na festivale

KUD Lisinski Našice

Foto: R. Vinčaková

Foto: R. Vinčaková

Členovia MS Jakšič

MS Markovec

Foto: R. Vinčaková

Prvýkrát spolu s manželkou v Markovci bol i veľvyslanec Slovenskej republiky v Chorvátsku Roman Supek, ktorý mal česť slávnostne otvoriť festival.

Program moderovali Tatjana Buhoová a Viera Baksová.

Po vypočutí hymien, ktoré predviedol zmiešaný spevácky zbor HKD Lisinski, Našice a po pozdravných príhovoroch hostí nasledoval kultúrno-umelecký program, v ktorom odznelo vyše päťdesiat slovenských ľudových piesní.

Najprv sa nám predstavili hostitelia Markovčania. Zaspievali piesne: Dedinka v údolí, Šípová ruženka a Krčmárik maličký. Vedúcou speváckej skupiny je Nada Berešová a vedúcim hudobnej skupiny Aleksandar Dokić.

Piesňami: Moja diridika, Tordiouon a Čardášom predstavil sa HKD Lisinski z Našíc. Dirigovala Andrea Kopri. Členky FS Slovenka zo vzdialenej Rijeki pod

vedením skupiny Melity Bahníkovej zaspievali nám: Na zvolenskom moste, Išla milá kolo vody a Slovenčina moja.

Spevácka skupina KUS bratov Banasovcov z Josipovca pod vedením Igora Markovića zaspievala dve staré josipovské piesne: Od mestečka pekná cesta a Dievča, dievča, biela ruža.

Ženské dueto MS Našice zaspievalo dve piesne: Zahrajte nám, muzikanti a Slovenská krásna zem. Dueto nadvihla Darinka Siladiová a sprevádzala ich ilocká hudobná kapela.

Cimbalová muzika Slovenského FS Púčík z Brna je mladý vynikajúci súbor, ktorý vo svojom repertoári má piesne z rôznych regiónov Slovenska. Spolupráca tohto súboru zo Slovenska s markovským súborom sa začala ešte v roku 2000. Na festivale sa predstavili hudobnými a speváckymi obrazmi Slovenska. Predstavil sa nám i sólový spevák, kto-

rý je zároveň i vedúcim skupiny – Dr. Vlastimil Fabišik. Všetci sme sa kochali v krásnych zvukoch cimbalu a huslí, na ktorých hral Vojtech Konečný.

Spevácka skupina MS Osijek zaspievala: Žalo dievča, žalo trávu, Od Zvolena vieter veje a Dze idzeš, Helenko – pod vedením profesorky Anny Maroševičovej, pokým ich hudobne sprevádzala hudobná skupina pod vedením Želka Lomianskeho.

Jurievčanky sa predstavili piesňami: Pod tým naším okenečkom, Trenčín dolinečka a Bodaj by vás, vy mládenci, čerti vzali. Umelecká vedúca Anđela Majdišová.

Vedúca speváckej skupiny SKUS Andrija Pekar zo Solian Marija Okanovičová nadvihla piesne: Vôľu nemám, V tých Soľanoch je a Vtedy je mne dobrá vôľa. Vedúcim hudobnej skupiny bol Stjepan Mazalović.

Foto: R. Vinčaková

MS Rijeka

MS Josipovec

Foto: R. Vinčaková

MS Našice

FS Púčík z Brna

Piesne Mám ja hrušku a Kačenka divoká nám zaspievali členovia MS Zokov Gaj. Piesne nacvičila Vesna Kunšteková za hudobného sprievodu kapely Daniela Kosa.

Zmiešaný spevácky zbor Lira z MS Lipovľany zaspieval nám piesne: Nie je krajšie, Vyšiel mesiac a V našom dvore. Vedúcim speváckeho zboru je Franjo Rodič.

Veľmi známe pesničky – Neďaleko od Trenčína a Na Orave dobre zaspievali nám členovia MS Međurić pod vedením Eleny Vasikovej.

MS Ilok sa predstavila piesňami: Páči sa mi, páči a Obzerám sa, obzerám. Piesne nacvičila Jarmila Mudrochová a spevácky zbor sprevádzala ilocká hudobná skupina pod vedením Želka Dubovského.

Piesne Čo sa svete deje a Keď sa drhá žitko... zaspievala spevácka skupina MS Radoš. Vedúcou speváckej skupiny

je Emanuela Cinkocká. Sprevádzala ich hudba MS Ilok.

MS z Míľoviec predstavila staršia spevácka skupina a predseda Zväzu Slovákov Andrej Kuric. Vedúcou speváckej skupiny bola Želka Králiková a hudobným vedúcim Dragutin Šokčić. Zaspievali nám piesne: Míľovská krčma, Rodná zem a Na tú svätú Katarínu.

Členovia SKUS-u Ivana Brníka Slováka z Jelisavca zaspievali nám Rozkazovačky pod umeleckým vedením Slavka Hulaka.

Na konci programu obecenstvu sa predstavila najmladšia MS v Chorvátsku MS Jakšić piesňami: Slovenské mamičky a Tam, kde je háj. Piesne nacvičili Ankica Glavašová a Elvíra Bobeková, pokým hudobným vedúcim bol Antun Kovačić.

Na záver zo srdca ďakujeme každému účinkujúcemu, každému divákovi... A do nasledujúceho festivalu v Jelisavci

želáme dobré hlasy spevákom, pevné struny muzikantom a silné dlane divákovi!

11. festival slovenskej piesne a hudby Keď sa ruža rozvíjala uskutočnil sa pod záštitou Rady pre národnostné menšiny Chorvátskej republiky a Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Médiovým sponzorom bolo Rádio Našice, denné noviny Glas Slavonije a redakcia vysielať Prizma Chorvátskej televízie.

Organizátor Festivalu srdečne všetkým ďakuje, nezabúdajúc pritom ani verných sponzorov: Mesto Našice, Pivovar Osijek, podnik Pec z Markovca, zástupkyňu Zdenku Čuchnilovú, Domov pre starých a nevládnych z Ljeskovice a ďakujeme i kuchárom pod vedením Stjepana Bereša, ktorí nám prichystali chutnú večeru. Taktiež ďakujeme i všetkým vedúcim MS Markovec, najmä speváckam, ktoré mali plné ruky práce.

(B. V. Baksová)

MS Osijek

MS Jurievec

Foto: B. V. Baksová

MS Solány

Foto: B. V. Baksová

MS Zokov Gaj

Foto: B. V. Baksová

MS Lipovlány

Foto: B. V. Baksová

MS Medurić

Foto: B. V. Baksová

MS Ilok

Foto: B. V. Baksová

MS Radoš

Foto: B. V. Baksová

MS Miľovce

Foto: B. V. Baksová

MS Jelisavec

Mladí folkloristi zariad'ujú miestnosti MS v Josipovci

Foto: A. Popovičová

Mladí folkloristi v práci

Už niekoľko dní trvá akcia zariadenia miestností, kde sa často konajú tanečné skúšky pre mladých tanečníkov KUS bratov Banasovcov z Josipovca. Prednedať sa škôlka a herňa presťahovali do podkrovia školy – a táto miestnosť sa nachádza hneď

vedľa miestnosti MS Josipovec. Odtiaľ MS Josipovec bude mať svoju vlastnú miestnosť, takže ju môžu zariadiť podľa vlastnej vôle. Steny vyfarbili vo všetkých miestnostiach a čoskoro ich i vydláždia laminátom. Mladí Josipovčania dokážu zvládnuť takmer všetky stavebné práce. Táto miestnosť MS Josipovec bude prispô-

sobená tanečným skúškam, ale i schôdzam, priateľským posedeniam a prijímaniu hostí. V zariadení miestností sa nezúčastňujú iba mládežníci, lež i dievčatá. A všetci tu pracujú dobrovoľne, vo voľnom čase – najčastejšie je to preto vo večerných hodinách a počas víkendu.

Pokým mladí v takmer celom štáte – pre čiru nudu ničia všetko v okolí seba, tu je situácia celkom iná. Priznávajú sa na starších občanov, mladí sa učia pracovať pre dobro svojej dediny – tak, aby sa v nej čo najpríjemnejšie cítili a mohli v nej potom i žiť čulým spoločenským životom. Okolité dediny sa neraz so závidľivosťou pozerajú, ako tu ide všetko rýchlejšie tempom ako u nich. To preto, že sú Josipovčania takí – krásne je, že mladí ľudia pokračujú v tradícii rodičov a starých rodičov. Josipovčania môžu byť hrdí na svoju mládež, ktorá je zapojená do všetkých spoločenských dianí v osade. Mládež v Josipovci je veľmi dobre organizovaná, jednotná a rada sa zapája do práce takmer všetkých združení v Josipovci. Akoby medzi sebou súťažili o to, kto bude aktívnejší a usilovnejší. Pre mladých je to veľmi dobre, lebo na ten najlepší spôsob usmerňujú svoju energiu, ktorej majú neúrekom.

Vďaka týmto mladým ľuďom, miestnosť MS Josipovec bude vyzerať ako nová. Do akcie sa zapoja i umelci z Josipovca, ktorí ju dodatočne okrášlia svojimi umeleckými dielami.

(A. Popovičová)

Návšteva zo Slovenska v Iloku

Foto: B. Čermáková

Hostia zo Slovenska v Iloku

Dňa 23. októbra mesto Iloka oslavuje svoj sviatok – Deň mesta a Deň sv. Ivana Kapistrana – patróna mesta. Matica slovenská Iloka týmto oslavám prispieva festivalom sólových spevákov

slovenských ľudových piesní pod názvom Na brehu pri Dunaji. V tomto roku Festival sa konal v sobotu 24. októbra. Pri tejto príležitosti Matica slovenská Iloka a Župná rada slovenskej národ-

nostnej menšiny Vukovarsko-sriemskej župy pozvali štvorčlennú delegáciu slovenských miest Pezinok a Modra na dvojdnú návštevu.

Delegácia v zložení: Zlatko Blažević – vedúci výpravy a vyslanec primátora mesta Modra a členovia Zväzu pezinokských vinohradníkov a vinárov: Ľubomír Janečka – sommelier Malokarpatského múzea a organizátor vínnych trhov, Pavol Boriš – organizátor podujatia Fyzulnačka a Bohuš Konečný, mala bohatý program. Po prehliadke historickej časti mesta Iloka pozreli si Staré ilocké vínne pivnice (Stari podrumi). Neskôr nasledovala návšteva podniku Iločki podrumi d. d. Pani Vera Zimová – hlavná enologička podniku ich sprevádzala po podniku, oboznámila ich s

technológiou výroby vína v Iloku a prichystala degustáciu. Delegácia tiež navštívila druhý najväčší vinársky podnik v Iloku Agro-Ilok d. d., kde ich sprevádzal Andrej Salai.

Dôvodom návštevy delegácie zo Slovenska bola aj možnosť spolupráce medzi Strednou školou Ilok a Ovocinársko-vinárskou školou v Modre. Delegáciu zo Slovenska prijal riaditeľ Strednej školy Ilok Ing. Ivan Bošnjak a oboznámil ich s činnosťou školy. Na záver je dohodnutá návšteva delegácie Strednej školy Ilok na jar budúceho roku.

Okrem vinárskych podnikov a Strednej školy Ilok delegácia navštívila aj drevorytca a umelca Wilhelma Ziera,

pozrela si katalóg umeleckých prác Mgr. Kristíny Hrubíkovej a navrhnutá je možná výstava v júni 2010 v Pezinku.

S kustódkou Múzea mesta Ilok rokovali o spolupráci Múzea mesta Ilok a Malokarpatského múzea o spoločnej výstave na tematiku vinohradníctvo a vinárstvo.

Delegácia zo Slovenska sa stretla aj s predstaviteľmi Mesta Ilok: zástupcom primátora Darkom Prskalom a predsedom Rady Mesta Ilok Vladom Rotimom. Na stretnutí sú dohodnuté základy vzájomnej spolupráce medzi mestami a širšie.

O návšteve a spolupráci medzi Ilokom a mestami Pezinkom a Modra Zlatko

Blažević – vedúci výpravy, nám povedal: „K spolupráci medzi Ilokom a Pezinkom prišlo pred dvoma rokmi, keď folklórna skupina SKOS Ľudovíta Štúra vystupovala na oslavách Vinobrania v Pezinku. Vlni štvorčlenná delegácia z Iloka a Vukovarsko-sriemskej župy navštívila Pezinko a Modru, a teraz sme my vrátili návštevu. Veľmi sme spokojní s tým, čo sme videli a počuli v Iloku. Možnosti spolupráce sú početné. Nespočítajú len v oblasti kultúry a športu, ale aj v spolupráci stredných škôl, vinárov a vinohradníkov a hospodárskych subjektov. Už na jar očakávame výsledky našich rozhovorov a tešíme sa na návštevu z Iloka.“ (B. Čermáková)

Krátke správy o činnosti Župnej rady

V priestoroch Slovenského domu v Iloku sa dňa 25. októbra t. r. konala v poradí 3. schôdza Župnej rady slovenskej národnostnej menšiny Vukovarsko-sriemskej župy. Na programe rokovania boli informácie o aktivitách tajomníčky a Rady, edukácia členov Rady o právach národnostných menšín

v Chorvátsku, ktoré vychádzajú z ústavného zákona CHR. Okrem iného sa Rada zaoberala aj problematikou našej menšiny v teréne a prípravou plánu práce a finančného plánu na rok 2010. Dňa 12. novembra 2009 vo Vukovare sa konala schôdza Koordinácie národnostných rád a predstaviteľov Vukovarsko-sriem-

skej župy za prítomnosti župana Vukovarsko-sriemskej župy Božu Galića. Na schôdzi je podaná finančná správa za 2009. rok, plán práce a finančný plán na rok 2010. V diskusii sa na konkrétnych prípadoch poukázalo na porušovanie menšinových práv, vychádzajúc z článku 22 ústavného zákona o právach národnostných menšín. Taktiež je podaná správa o rozhodnutí vlády Chorvátskej republiky o financovaní programov mestských a obecných rad národnostných menšín. (A. Pucovská)

Vyčkávanie sa predsa len oplátilo

Foto: E. Cinkocká

Nová cesta na Radoši

Na Radoši, maličkej osade v blízkosti Iloka, chorvátske vojsko na základe dohody s čelnými predstaviteľmi mesta Ilok vyasfaltovalo cestu k domom Radošanov. Roky si Radošania sami navážali kameň a odpady z tehál na teleso cesty, aby si tak uľahčili cestu k domom.

Chorvátske vojsko teraz cestu urovnalo, využívajúc ťažkú mechanizáciu, vysypalo na ňu kameň a po troch mesiacoch bola i asfaltka. Zaujímavé bolo dívať sa na deti, ako len zopár hodín po tom, ako dostali asfaltovú cestu, ju šli vyskúšať. Viezli sa po ceste na bicykloch, kolieskových korčuliach a vyjadrili z nej veľké uspokojenie. Ďakujeme ľuďom z ilockej mestskej správy, ako i chorvátskemu vojsku za túto asfaltku, ktorá nám znamená mnoho. S uspokojením môžeme povedať, že to o čom sme dlhé roky len snívali, predsa sa len napokon uskutočnilo. (E. Cinkocká)

Rozhovor s odmenenou členkou MS Lipovľany

Foto: I. Hudec

Odmenené aktivistky

Mesto Kutina každoročne 10. novembra udeľuje výročné ceny mesta zaslužilým občanom za výnimočné úspechy v práci. Tohto roku udelilo dve ceny ustanovizniam a podnikom a ceny prevzali dve Slovenky: Jozefka Kraňčecová, (narodená Marková) a Zdenka Uzelová (narodená Jozefčíková).

Z tohto dôvodu rozprávali sme sa s Jozefkou Kraňčecovou, členkou MS Lipovľany.

Kedy a prečo sa založilo vaše združenie?

Združenie sa založilo z iniciatívy občanov 1989. roku. Na samom začiatku pôsobenia ľudia sa schádzali vo svojich domoch a bytoch, lebo adekvátnu miestnosť nemali. V tom čase takmer nikomu nezáležalo na kvalite života u invalidných osôb (OSI). Združenie je registrované 1998. roku v Sisacko-moslavskej župe pod názvom – sociálna starostlivosť bez ubytovania. To znamená, že sa staráme o OSI, nezávisle od toho, či ide o telesne alebo duševne postihnutého. V súčasnosti väčší dôraz sme dali na starostlivosť o deti a mládež s vývi-

novými problémami. Pred tromi rokmi združenie malo 80 členov a dnes sa ten počet zvýšil až na 290. Z tohto počtu 97 je mladých, 87 detí, 67 žien – tzv. rizikové skupiny a potom tu ešte máme všetky ostatné invalidné osoby. Neustála práca si vyžaduje i mnoho finančných prostriedkov, mnoho úsilia, mnoho napísaných projektov, aby sme mohli realizovať všetky naplánované ciele – a to nie je ľahko. Ešte pred tromi rokmi nemali sme žiadneho zamestnanca v združení. Potom sme vďaka jednému realizovanému projektu zamestnali jednu účtovníčku. Bola to mladá žena 100 % invalid. Tento projekt financovalo mesto Kutina. I v súčasnosti máme výbornú spoluprácu s mestom. Všetci členovia mestskej rady a osobitne náš primátor Davor Žmegač sú veľmi senzibilnými osobami, najmä pokiaľ ide o deti a mládež s vývinovými problémami, ale i o ostatné invalidné osoby. Dnes, po troch rokoch, máme 15 osôb v pracovnom pomere, s tým, že je jedna v trvalom pracovnom pomere, 12 osôb pracuje na určitú dobu a dve osoby sú zamestnané na základe

pracovnej zmluvy. Pokiaľ ide o zamestnanie, všetko závisí od toho, či budú finančné prostriedky, čiže v závislosti od trvania projektu, vďaka ktorému sú zamestnané. Boli by sme veľmi radi, keby bolo možné, aby všetci naši zamestnanci i naďalej zostali pracovať, lebo sa i rozsah prác neustále zväčšuje. Niektorí zamestnanci pracujú v domoch ako výpomoc tým, ktorí vo svojich rodinách majú dieťa alebo mladú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, aby tak i rodinám i OSI uľahčili každodenný život. Niektorí zamestnanci pracujú ako asistenti pri písaní programov a projektov. V združení od pondelka do piatka máme i dielne a herne pre deti a dospelých OSI a tieto programy vedú odborníci a kompetentné osoby. Staráme sa o to, aby sme pre mladšie skupiny mali vychovávateľov, učiteľov triednej výučby, ba i zdravotnú sestru, ktorá by mala byť prítomná v každej dielni a herni, aby tak OSI mali vždy, keď im je to potrebné k dispozícii pomoc, lebo máme tu deti s rozličnými chorobami. Pri zamestnávaní volíme kandidátov, ktorí budú pracovať v združení; máme s nimi dlhé prijímacie pohovory, pričom je najdôležitejšie, aby to bola emotívna osoba, ktorá má rada ľudí. Ak uzavrieme, že je taká, potom sa len rozprávame o ostatnom.

Sme jediným združením v Chorvátsku s takým počtom zamestnaných osôb. Preto sme i dostali uznanie nášho zväzu. Totiž, sme členmi Chorvátskeho zväzu združení invalidov s telesným postihnutím, Zväzu invalidných osôb, Zväzu združení dystrofikov a Zväzu združení chorých na detskú mozgovú obrnu Chorvátska. Mnohí hovoria, že sme v našej práci mali mnoho šťastia. Jedno porekadlo hovorí: „Aby človek bol úspešný v živote, potrebné sú mu iba dve veci. Prvou je šťastie: to znamená, že človek dostane vhodnú príležitosť. Druhá vec je rozum: ten človeku umožňuje, aby využil vhodnú príležitosť.“ I nám bol potrebný okrem šťastia i roz-

um, aby sme vhodnú príležitosť mohli i využiť.

Kde sa nachádza združenie?

Združenie má svoje sídlo na Ulici Augusta Šenou číslo 2.

Ktoré projekty a programy ste doteraz uskutočnili?

Z projektov sme uskutočnili Integráciu, socializáciu a toleranciu na území Kutiny. Ale my nepôsobíme iba na území mesta, lež i na území obcí Popovača, Velika Ludina a Lipovljany – teda v okruhu asi 60 km. Okrem uvedeného projektu realizovali sme i projekt Ako a prečo zamestnať invalidné osoby. Vydali sme i príručku s takým istým názvom pre OSI, zamestnávateľov a účtovné servisy. Uskutočnili sme už dva okrúhle stoly na túto tému. Návštevnosť bola dobrá, asi 70 ľudí bolo na každom. Tu sa zúčastnil i náš primátor Davor Žmegač, vedúci správneho oddelenia pre spoločenské služby Željko Tomičić, parlamentná zástupkyňa Ljubica Lukačićová, riaditeľ Chorvátskeho úradu pre zamestnávanie pobočka Kutina Ivan Masnec a mnohí iní. Výsledkom projektu Ako a prečo zamestnať invalidné osoby sú 4 OSI, a to oceňujeme ako veľmi dobrý výsledok. V tomto čase pracujeme na prípravách na zvýšenie kompetencií a konkurencie OSI na trhu práce, a to cez vzdelávanie

– v oblasti informatiky, cudzích jazykov a pod.

Ktoré projekty uskutočňujete v tomto čase?

V novom 4 ročnom pláne máme naplánované vojsť do partnerstva s POU (Pučko otvoreno učilište), mestskou knižnicou a čítárňou – a to všetko s cieľom vzdelávať a zamestnať OSI.

Kutina prostredníctvom skúšobného projektu MOBMS Osobná asistencia zamestnáva 7 osôb, ktoré pomáhajú OSI vo veku 18 – 65 rokov na spôsob, že s nimi trávia štyri hodiny denne a za ten čas sa usilujú čím viac ich zapojiť do lokálnej spoločnosti a pomáhajú im vo vykonávaní každodenných prác. Užívatelia osobnej asistencie sú veľmi spokojní, ako i osobní asistenti, lebo na tento spôsob môžu pomôcť ľuďom, ktorým je pomoc skutočne potrebná, a tak im zlepšiť kvalitu života. Pre mesto, ktoré má 16 000 – 17 000 obyvateľov osobných asistentov je celkom slušné číslo. Na rozdiel od Kutiny Bjelovar a Rijeka, ktoré sú väčšími mestami, nemajú toľko osobných asistentov.

Realizujeme i projekt s HZZ (Chorvátsky úrad pre zamestnávanie), kde sme prostredníctvom verejnoprospešných prác zamestnali 6 osôb. Podmienkou bolo, aby tie osoby boli nezamest-

nané dlhšie ako tri roky. Tu sme taktiež vybrali najkompetentnejšie osoby.

Prezrad'te nám, ako sa cítite po získaní VÝROČNEJ CENY Mesta Kutina?

Šťastne, spokojne a hrdlo. Veľmi nás teší, že si vedenie nášho mesta všimlo našu prácu a zasadzovanie sa za realizovanie práv OSI, ako i rozvoj civilnej spoločnosti. Toto nám nie je prvé uznanie. Minulý rok sme obsadili prvé miesto v Zborníku Zväzu chorých na detskú mozgovú obrnu Záhreb – a to, podľa počtu uskutočnených projektov a získaných finančných prostriedkov. V októbri tohto roku predsedníčku združenia Jozefínu Kraňecovú Zväz zvolil za predstaviteľku na Medzinárodnom kongrese invalidných osôb v Štrasburgu, ktorý prebiehal v organizácii ENIL (European Network for Independent Living) pod názvom Freedom Drive 2009. Zúčastniť sa na Kongrese spolu s ostatnými 20 európskymi štátmi vo vytváraní a zmene článkov 12 a 19 OSN Konvencie o právach invalidných osôb bolo namáhavé, ale predovšetkým – bolo to veľkou ct'ou.

Nakoniec zostáva mi iba zaželať Jozefke mnoho zdravia a ešte mnoho dobrých skutkov, ktoré vždy koná s veľkou láskou. Celá naša MS Lipovljany je veľmi hrdá na našu Jozefínu. (I. Hudec)

POZVÁNKA

Pozývame Vás na
3. folklórny program
„...aj tancujem“
Slovenský dom v Iloku
sobota 28. novembra 2009 o 20,00 hod.

Organizačný výbor MS Ilok

Program finančne podporila:

Program je financijski pomogao: Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske.

Svätý Mikuláš

Kto sa neteší sviatku sv. Mikuláša? Viem a pamätám sa, keď som bol malý, s akou túžbou a radosťou sme čakali na deň sv. Mikuláša. Vtedy to bolo vari len preto, že nám rodičia niečo nové kúpili, že sme na ten deň dostali nejaký ten cukrík, čokoládku a nové topánky. Hovorili nám niečo aj o sv. Mikulášovi, no veľmi málo som si z toho zapamätal a nedávno som našiel v jednom časopise pekný článok o sv. Mikulášovi, ktorý napísala Katarína Žáková a tu Vám ho predkladám.

Svätý Mikuláš patrí medzi najobľúbenejších svätcov. Napriek jeho popularite však o jeho skutočnom živote vieme veľmi málo. Narodil sa niekedy okolo roku 270 na južnom pobreží Malej Ázie, pravdepodobne v Patare. Už v mladosti sa stal povestný svojou dobročinnosťou, ktorá ešte vzrástla, keď sa stal biskupom v Myre (dnešná Dembra v južnom Turecku).

Jeho povest' divotvorcu spôsobil, že sa stal viacnásobným patrónom. Za svojho ochrancu ho pokladá Rusko, mnohé mestá nesú tiež jeho meno, napr. St. Nicholas v Anglicku či Liptovský alebo Borský Mikuláš na Slovensku.

Svätý Mikuláš bol vďaka legendám aj patrónom námorníkov, obchodníkov, majiteľov záložní, lekárníkov či voňavkárov. Slobodné dievčatá si ho vybrali za orodovníka na základe najznámejšieho príbehu z jeho života. Hovorí sa, že istý boháč mal tri dcéry. Keď schudobnel a jeho rodina už nemala čo do úst vložiť, rozhodol sa, že z dievčat urobí nevesty. Dozvedel sa o tom svätý Mikuláš, zabalil do kusa látky zlato a vhodil ho do mužovho domu. To zopakoval trikrát, až kým peňaží nebolo toľko, že sa všetky tri dievčatá mohli čestne vydať. V legendárnom životopise sv. Mikuláša zohráva významnú úlohu číslo tri. Tri boli boháčove dcéry i vrecká zlata, ktorými ich vykúpil, traja boli aj námorníci, ktorých vyslobodil z búrky pri tureckom pobreží, vzkriesil k životu troch zabitých mladíkov a zachránil troch neprávom odsúdených na smrť. Tieto dobré skutky konal pred svojou smrťou a rovnako aj po nej.

Svätý Mikuláš zomrel v pokročilom veku a pochovali ho v myrskom kostole, kde boli jeho telesné pozostatky až do roku 1087. Keď Myru obsadili moslimovia, Mikulášove ostatky boli prenesené do talianskeho prístavného mesta Bari, kde žilo veľa gréckych prisťahovalcov. Tam postavili nový kostol zasvätený Mikulášovi. Z jeho hrobky v Bari vyte-

ká vonná látka nazývaná myrha, čo vysvetľuje jeho patronát nad voňavkami a množstvo pútníkov prichádzajúcich k jeho hrobu. Vďaka tomu sa úcta k tomuto svätcovi rozšírila aj po západnom svete.

Na základe legendy o troch chudobných dievčatách sa zrejme odvodzuje ľudový zvyk v niektorých krajinách obdarúvať sa na sviatok tohto svätca drobnými darčekom. Svätomikulášska tradícia vychádza aj z jeho patrocínia nad deťmi. Zvyk obdarúvať deti vznikol v Holandsku a odtiaľ sa rozšíril do Severnej Ameriky, kde k nemu prisťahovalci pripojili severské ľudové povesti o čarodejníkovi, ktorý zlé deti trestá a dobré odmieňa darčekom. Do červeno-bieleho plášťa ho v rámci predvianočnej reklamnej kampane obliekol koncern Coca-Cola. Postupom času sa Mikuláš (v angličtine Santa Claus) stal viac-menej reklamnou figúrkou, ktorá má so svätcom z Myry iba málo spoločného.

Meno Mikuláš bolo najobľúbenejšie v 12. storočí, používa sa však dodnes. Z neho vznikli odvodeniny ako Colin, Nicolson, Nixon, Nikolaj, Nicola, Nicolette a iné. Mikuláš bol obľúbenou postavou aj v stredovekej dráme a je mu zasvätených mnoho kostolov, najmä gréckokatolíckej a pravoslávnej cirkvi.

(Pripravil A. M. Kuric)

Prvá adventná nedeľa

Zajtra bude nedeľa. Prvá adventná. Prídeme do kostola a zrazu nás prekvapí niečo, čím sa tá nedeľa líši od ostatných. Prvé, čo upúta náš zrak, je adventný veniec, ktorý ešte minulej nedele nebol na oltári. Štyri sviece, umiestnené vo voňavom čečinovom venci ozdobenom stuhami, symbolizujú čas očakávania na príchod Ježiša Krista. Zapálením prvej sviece sa začína prvý adventný týždeň. Plameň zapálenej sviece roztápa biely vosk a horí malým, slabým svetielkom. Ako niektoré naše vnútra. Je tu teda čas, keď aj my vo svojom srdci zapalujeme svoj plamienok, ktorý síce vydá svetlo, ale malé. Vydá teplo, ale slabé. No po-

stupne ho bude pribúdať. Iste! Skúsme vysvietiť naše srdcia, ktoré sú možno zahalené v tme, a ohrejme aj tie, ktoré sú chladné. Žíme teda ako ľudia svetla! Ako? Radosťou. Veď čkanie na niečo dobré a hodnotné vždy prežívame s radosťou. Ak prídu starosti a trápenia, vložme ich do modlitby. Tam aj utrpenie dostáva svoju hodnotu. Ak sa kresťan nevie radowať, vymyká sa z kresťanského bytia. Nesmieme preto dovoliť, aby utrpenie zvíťazilo nad radosťou. Žíme v nádeji, že to, čo nám nevyšlo dnes, možno vyjde zajtra alebo určite niekedy nabudúce.

(Pripravil A. M. Kuric)

Názvy kostolov píšeme veľkým začiatočným písmenom

V aktuálnom čísle Prameňa nás zaujal pravopis názvov kostolov. To preto, že v apretorskej práci často narážame na chybné písanie týchto sakrálnych objektov a takmer pravidelne – v každom čísle v textoch do Prameňa.

Zoberme si za príklad vetu: *Účastníci pútnickej cesty navštívili kostol Sv. Martina.* Ako ste si iste všimli, spojenie *kostol Sv. Martina* je po pravopisnej stránke zlé. Aby sme to odôvodnili, uvidíme časť textu z Pravi-

díel slovenského pravopisu, tretie, upravené a doplnené vydanie, Veda, Bratislava 2000, s. 63:

Veľkým začiatočným písmenom píšeme... 7. Názvy významných stavieb a ich častí: ...názvy kostolov, chrámov, katedrál, bazilík, pagod, kláštorov, napr. *Kostol svätého (sv.) Štefana, Dóm svätého Martina, Chrám svätého Víta (Svätovítsky chrám), Chrám svätého Petra (Svätopeterský chrám), Chrám Vasilija Blaženého, Katedrála svätého Pavla,*

Konkatedrála svätého Martina, Bazilika svätého Petra, Bazilika Sedembolestnej Panny Márie, Bazilika Božej múdrosti, Veľká pagoda divých husí, Kláštor svätého Emerama...

Na základe uvedeného vidno, že prvé slovo uvedenej budovy na bohoslužby, chrám sa píše veľkým začiatočným písmenom, označenie *svätý* či skratka *sv.* malým a meno *svätého* veľkým začiatočným písmenom. Napr. *Kostol svätého (sv.) Štefana...* Podľa toho aj názov kostola z našej problémovej vety zo začiatku textu sa má napísať: *Kostol svätého Martina* či *Kostol sv. Martina* a celá veta: *Účastníci pútnickej cesty navštívili Kostol sv. Martina.* (J. Širka)

Sv. Cecília

Mnohí speváci, zvlášť cirkevné chóry si uctia sv. Cecíliu za patrónku. Aj nedávno sme ju oslávili. A vieme vôbec, kto bola sv. Cecília?

Legenda o sv. Cecílii patrí k najkrajším a najpôsobiliejším príbehom prvokresťanských mučeníkov. Cecília dokázala získať pre vieru mnohých pohanov, počnúc manželom. Aj smrteľne zranená myslela viac na druhých ako na seba. Tri prsty jej ruky aj po smrti poukazovali na trojjediného Boha, o ktorom svedčila svojím životom. Cecília, jedna z najznámejších svätíc ranej Cirkvi, pochádzala

z bohatej kresťanskej rodiny. Narodila sa okolo roku 200 v Ríme. Nábožní rodičia ju vychovávali v duchu evanjelia a Cecília sa veľmi mladá tajne zasnúbila Bohu. O svojom sľube na verejnosti nikdy nehovorila. Ved' už len príslušnosť ku kresťanskej viere bola veľkým rizikom. Keď vyrástla na krásnu mladú ženu, rodičia jej vybrali bohatého ženicha, ktorý však pochádzal z pohanskej rodiny. Dievčina najprv nechcela súhlasiť s vydajom, lebo si chcela zachovať čistotu duše i tela, no keď v modlitbe zverila svoje trápenie Bohu, dostala vnuknutie, aby splnila vôľu rodičov. Zatiaľ čo na bohatej svadobnej hostine zneli tóny hudobných nástrojov, Cecília vo svojom srdci spievala Bohu – táto pasáž mučeníckych aktov, ktoré opisujú sväticin svadobný deň, bola príčinou toho, že sv. Cecílii prisúdili patronát nad hudobníkmi a výrobcami hudobných nástrojov. Počas svadobnej noci sa Cecília zverila svojmu manželovi, že je zasvätená Bohu. Varovala ho, aby sa nepokúšal o jej čistotu, lebo ju stráži anjel. Valerián najskôr pochyboval o zdravom rozume svojej mladej ženy a podozrieval ju, že je zaľúbená do iného muža. No na jej radu zašiel za vtedajším pápežom Urbanom I. do katakomb. Pápež ho poučil o evanjeliových pravdách a pokrstil ho. Keď sa Valerián vrátil

domov, našiel svoju ženu v modlitbách a pri nej zbadal anjela. Od tej chvíle uveril jej slovám a spolu venovali všetok čas pomoci prenasledovaným kresťanom. Ich príklad pritiahol ku kresťanskej viere aj Valeriánovho brata Tiburcia. Bratia s Cecíliou pochovávali telá mučeníkov, navštevovali sirotu a vdovy, tešili zarmútených. Za túto činnosť sa čoskoro dostali pred súd a boli popravení. Keď sa to Cecília dozvedela, tiež sa začala pripravovať na smrť. Všetok majetok rozdala chudobným a s ešte väčším zápalom sa venovala evanjelizovaniu pohanov. Za to ju odsúdili na hroznú smrť. Zaživa ju hodili do vriacej vody, tá jej však neublížila. Keď to kati videli, rozhodli sa ju rovnako ako jej manžela sťat'. Meč však ani na tretí raz nepret' al hrdlo mladej ženy, no ťažko ju zranil. Cecília žila ešte tri dni vo svojom dome. Po smrti ju pápež Urban I. pochoval v Kalixtových katakombách vedľa hrobov biskupov a na mieste jej domu v rímskom Zátiberí vyrástol chrám zasvätený jej pamiatke. Roku 822 jej telo našli a pápež Paschal I. ho vlastnoručne preniesol do Kostola sv. Cecílie k ostatkom jej manžela a švagra. Pri otvorení rakvy roku 1595 našli jej telo tak, ako bolo pochované. Tak ho zvečnil aj taliansky sochár Stefano Maderna.

(Pripravil A. M. Kuric)

MS Osijek si zariad'uje nový priestor

Po vyše troch rokov, keďže mesto predalo budovu na Županijskej ulici č. 4 súkromnému podnikateľovi, zostali sme bez priestoru pre svoju činnosť. Predsa sa nám podarilo (prostredníctvom súbehu, ktorý vypísalo mesto) dostať priestor pre svoju činnosť na Pejačevićovej ulici č. 48.

Tento priestor bol roky v zanedbanom a opotrebovanom stave, takže sa nám podarilo uzavrieť dohodu s mestom, aby si na seba prevzalo zariadenie fasády a my sme sa podobrali zariadiť

interiér. Už mesiac z vlastných prostriedkov kupujeme materiál na opravu a členovia MS Osijek sa aktívne a ochotne zapojili do práce. Osobitne musím pochváliť nášho člena Stjepana Pavlinića (ma-liara), ktorý už celý týždeň pracuje na gypsovaní dier a farbení stien, doskovom obložení, naďalej Šandora Ededyho, ktorý položil obkladačky, ako i Željka Zatk'a, ktorý sa postaral o elektrické inštalácie a Marka Belaja, čo postavil doskovú podlahu. I ostatní členovia MS Osijek prichádzajú a pomáhajú pri zariadovaní tohto nášho priestoru.

Nová budova MS Osijek

Foto: J. Kreiček

Niekedy sú nápomocnou rukou majstra Stevu, ktorému pomáhajú pri zaobstarávaní materiálu a pomáhajú mu pri čistení priestoru. Dúfame, že sa nám do konca roka podarí presťahovať sa do tohto priestoru a sídlo MS Osijek registrovať na novej adrese.

(J. Kreiček)

Mária Jantošíková (11. 10. 1929 – 16. 11. 2009)

Naša vážená a drahá teta Mária,

lúčime sa s Vami s veľkým zármutkom, ale i veľkou vdácnosťou a krásnymi spomienkami na Vás, vo svojom mene, ale i v mene početných členov markovskej folklórnej sekcie a MS Markovec.

Spolu so svojím manželom Slavkom a s ešte niekoľkými nadšencami ste jednou zo zakladateľov markovského folklórneho spolku.

V dávnom 1973. roku s veľkým zanietením ste sa dali do práce. Váš manžel, prvý predseda markovského spolku, mal na starosti hudbu a tanečníkov, pokým ste sa Vy okrem iného starali o šitie krojov, ktoré sú najdôležitejšou rekvizitou pre folklórny súbor. Začiatky boli ťažké, ale počas rokov za sebou ste nechali opravdivé bohatstvo našich slovenských národných krojov, ktorými ste zaviazali na stovky bývalých, súčasných a budúcich tanečníkov, spevákov a hudobníkov. Nikdy Vám nepadlo ťažko nič ušit' alebo upraviť – vždy ste to robili ochotne a zo srdca. Vzájomne sme sa priatelili pri príležitosti folklórnych vystúpení, cestovali sme spolu po Chorvátsku, Slovensku a Česku, spolu sme boli na početných kultúrnych podujatiach a zúčastnili sa na početných spoločných aktivitách. Ani choroba Vám posledné roky nezabránila, aby ste nás verne sprevádzali pri všetkých našich vystúpeniach – ako to bolo i na tomto poslednom festivale, ktorý bol iba pred niekoľkými dňami. Mnohí Markovčania budú si Vás pamätať podľa nesebeckej zanietenosti

a určite po dobrom pamätať i v spolku Naše deti. Kol'ko ste len kostýmov ušili k sviatku sv. Mikuláša, deda Mráza pre našich malých miništrantov, kol'ko maškarných sprievodov ste len organizovali cez Markovec a ešte viac balíkov s láskou zabalili a s úsmevom delili našim najmladším.

Bolestne sa nás dotkol Váš náhly odchod.

Vašej rodine, deťom – Željкови, Nade, Ivanke, Ljupke, Vaším vnúčatám a najbližším, Vaším početným priateľom a spolupracovníkom chceme vyjadriť úprimnú sústrasť.

Drahá teta Mária,

Ďakujeme Vám, že ste sa s nami priatelili. Ďakujeme Vám i za to, že ste za sebou nechali toľké klenoty pre budúcu generáciu. Veľmi nám bude chýbať Váš úsmev, ktorý si určite budeme často pripomínať a zo zvyku Vás určite budeme pohľadmi hľadať v prvých radoch obecnstva, ako to bolo pri každom doterajšom vystúpení.

Nech Vám dobrotivý Pán Boh dá večný odpočinok a

nech Vám je ľahká chorvátska zem!
(B. V. Baksová)

Pletenina Davor u Maleziji otvara poslovni prostor

Osječka obiteljska tvrtka otvara trgovinu usred Kuala Lumpura

ZAGREB - U središtu glavnog grada Malezije uskoro bi trebao biti otvoren dućan u kojem će se prodavati hrvatska odjeća. Prodajni prostor od oko 60 četvornih metara u jednom šoping-centru u Kuala Lumpuru hrvatskim je tvrtkama, prvenstveno osječkoj obiteljskoj tvrtki Pletenina Davor, ponudio jedan malezijski privatnik koji se inače bavi organizacijom putovanja, ali se upravo "ubacuje" u biznis s poslovnim prostorima. Do ove neobične suradnje na udaljenosti od 13 tisuća kilometara došlo je nakon što su tvrtke okupljene u Hrvatski klaster

odjeće pri Hrvatskoj udruzi poslodavaca sudjelovale na tekstilnom sajmu "Intrade Malaysia 2009".

- Na sajmu je sudjelovalo više od 80 zemalja iz cijelog svijeta i to prvenstveno Afrike, Azije i Australije. Pletenina Davor tada je predloženo da ponude svoje proizvode u dućanu od 60 kvadrata u središtu Kuala Lumpura - kazao nam je menadžer Klastera Zlatko Ivanković, dodavši da su Malezijci zainteresirani za kvalitetnu europsku robu. Otvaranje malezijskog tržišta očito je s oduševljenjem primljeno u maloj osječkoj tvrtki koja zapo-

sljava 38 ljudi. Marieta Rajković iz tvrtke Pletenina Davor otkrila nam je da su zapravo dobili dvije ponude za prodaju svoje robe u dućanima u Kuala Lumpuru te da su sada u pregovorima sa zainteresiranim malezijskim poduzetnicima.

- Kako su u Maleziji visoke temperature, mislili smo da će biti zainteresirani samo za lakšu odjeću, ali svidio im se i naš "deblji" program, sve osim debelih šalova i kuputa - ispričala nam je Marieta Rajković, dodavši da su na sajmu rasprodali sve što su donijeli, a da kupci nisu gotovo ni pitali za cijenu. **I.Frlan**

(Text z Glasa Slavonije 20.11.2009)

Je to asi luxus

Akí som ja človek? Akí sme my ľudia? Sme, akí sme. Zväčša nám však niečo chýba. Kto je na vine? Osud? Všetci a všetko? Zhoda určitých náhod či skutočností? A tak šomreme. Mal som sa stať lekárom, bankárom, hasičom, konštruktérom, hokejistom, pedagógom, právnikom, spisovateľom, manažérom, kňazom, politikom... Takmer každý chce byť niečím iným, než je. Aspoň na chvíľu. Kto z nás si však

povedal, že sa mal stať tým, na čo bol povolaný na tento svet? Na čo sme všetci povolaní. Kto z nás si povedal: Mal som sa stať svätcom. Nie svätuškárom, nie lízačom oltára, ale naozaj svätcom. Chvil'ú, možno len na sekundu, som, sme zmĺkli... Zarazilo nás to? Istotne sa mnohí aj zasmiejú, ak toto budú čítať. Povedia azda, tento naozaj tára. Byť svätcom? Phi!!! Áno, byť svätcom, hovorím ja! Nie, nebojme sa tohto slova, a

vonkoncom nie jeho významu. Nebojme sa svätosti. A môžem vám povedať, že som v prvej chvíli aj sám tak reagoval, keď páter Pero, kapucín, o tomto hovoril.

Odhod'me zo seba strach pred svätosťou. Nepovažujme ju za luxus pre niekoľko vyvolených. Stať sa svätými sme povolaní všetci. Kto nás k tomu povolal a dal nám tu možnosť? Sám Boh tým, že nás povolal k životu. Tak potom čoho sa bojíme? Alebo neveríme, že Boh z nás urobí to, na čo nás stvoril, ak budeme súhlasiť s tým, aby tak urobil? Nie, pred svätosťou netreba mať strach. Ale – všimli ste si? – musíme súhlasiť. Všetko, čo treba na to, aby sa človek stal svätým, je chcieť ním byť. Dať Bohu nie dačo, ale všetko. Zaprieť samých seba. Takisto zapierať svoje myšlienky, túžby, príležitosti, zapierať samého seba vôbec nie je ľahké. Veď to viete! Nikto to nikdy ani netvrdil. Práve naopak. Ba čo viac, v dnešných časoch je sebazapieranie skôr na výsmech. Istotne to mnohí z vás aj skúsili. Skúsili to doma, od najbližších, od kolegov v práci, od spoločnosti... Dnes je askéza, pokánie pre mnohých dekadencia. Askéza v týchto moderných a rýchlych časoch určite nie je ľahká. To však neznamená, že nie je potrebná a že je to len luxus pre niekoľkých privilegiovaných čudákov, a preto ju môžeme len tak vyškrtnúť z kresťanského života. Podstata svätosti a askézy, ako povedal páter, a s tým súhlasím úplne, nespočíva v krvavení tela ani v ťažkých pôstoch...

Sebazapieranie v dnešných časoch má byť založené skôr na zbavovaní sa rýchlosti, hurhaja, dráždiel, alkoholu, drog... Má spočívať v pokoji, tichu, v pravidelnej modlitbe a rozjímaní, a to aj uprostred dneskajšieho lomu sveta. Namiesto sebatrýznenia sa treba zriekať prebytočných vecí a vystúpiť zo zajatia vlastného egoizmu. Askéza neznamená sebatrýznenie. Svätosť je schopnosť vydvihnúť svoju dušu a srdce k hviezdám. Sebazapieranie určite nie je ľahké. Ale musíme vedieť, že v tomto úsilí nie sme sami. Je s nami Boh a len s ním môžeme kráčať k svätosti. Skúsme to. Je čas adventu. Skúsme!

(Pripravil A. M. Kuric)

Nová riaditeľka ZŠ v Jelisavci

Foto: Ž. Brník

Riaditeľka ZŠ v Jelisavci pani Ljerka Čorkovićová

Školský výbor ZŠ v Jelisavci, na radosť všetkých Jelisavčanov, za riaditeľku zvolil znovu Jelisavčanku. Tentoraz prof. Ljerku Čorkovićovú, rodenú Rilkovú.

Profesorka Ljerka Čorkovićová sa narodila v Jelisavci 1. februára 1969. Vyrástla v poctivej a usilovnej rodine s rodičmi a šiestimi súrodencami. Základnú školu vychodila v Jelisavci a strednú právnickú školu ukončila v Osijeku. Pokračovala v štúdiu na Pedagogickej fakulte (dnes učiteľská fakulta) v Osijeku.

Chorvátsky jazyk a literatúru vyštudovala v máji 1993. Prvé pracovné miesto mala v Základnej škole Ivana Brníka

Slováka v Jelisavci. 1. septembra 1994. roku zamestnala sa v Strednej škole Isidora Kršnjavého v Našiciach ako profesorka chorvátskeho jazyka.

Od 2. novembra 2009 je riaditeľkou ZŠ Ivana Brníka Slováka v Jelisavci.

V rozhovore profesorka Čorkovićová nám povedala, že jej je

ctou byť riaditeľkou jelisavskej základnej školy – školy v ktorej i sama bola žiačkou a ku ktorej ju viažu tie najkrajšie spomienky z detstva.

Vzhľadom na to, že v jelisavskej základnej škole pracujú prevažne mladí vzdelaní ľudia – výborne bola prijatá do kolektívu. Všetci sú ochotní podať jej nápomocnú ruku vždy, keď je to potrebné, a preto verí, že takáto skvelá spolupráca potrvá i naďalej.

Po zmapovanej situácii v jelisavskej škole cieľom jej je udržať vysokú kvalitu výchovno-vzdelávacej práce so žiakmi, tak v riadnej výučbe, ako i vo voliteľných a dodatočných obsahoch práce.

Jednou zo základných úloh bude i dať väčší dôraz na pestovanie slo-

venského jazyka, ako i na pestovanie slovenskej kultúry a slovenských tradičných zvykov. Taktiež sa bude snažiť pokračovať i v dobrej spolupráci školy s početnými združeniami v osade.

Jednou z prvých úloh bude maximálne angažovanie pri zadovážení čím kvalitnejšieho vybavenia školy, čím sa dosiahne i vyššia kvalita práce všetkých zamestnancov školy, ako i samých žiakov.

Keďže školská športová sála v Jelisavci dostala povolenie na používanie, riaditeľka Ljerka Čorkovićová vyhlásila, že ju okrem žiakov školy budú používať aj tí, čo si ju prenajmú pre rôzne športovo – rekreačné a ostatné obsahy. Dozvedáme sa, že o takéto obsahy občania majú veľký záujem.

Ináč toho času jelisavská základná škola má 219 žiakov v 15 triednych oddeleniach, z čoho sú štyri kombinované. Predmet pestovanie slovenského jazyka a kultúry navštevuje 109 žiakov. V škole je 36 zamestnancov.

Keďže o prof. Čorkovićovej vieme, že je mladou a perspektívnou osobou, veríme, že prinesie i dodatočnú kvalitu a kreativnosť do tejto základnej školy a v tom určite bude mať podporu všetkých občanov Jelisavca.

(Ž. Brník)

Jelisavec – veľkým staveniskom

Cestujúci, ktorí v týchto dňoch prechádzali cez Jelisavec, mohli vidieť, že sa táto dedina stala veľkým staveniskom. Mnohí občania boli skeptickí, pokiaľ ide o splnenie sľubov, ktoré dostali pred niekoľkými mesiacmi, že sa čoskoro začne s výstavbou kanalizačnej siete čiže systému odvádzania odpadových vôd, ako i s prácami na vytvorení uličného osvetlenia. Teraz však vidno, že to predsa neboli prázdne sľuby, keďže už spomenuté práce bežia naplno. Pre tieto práce sťažená je doprava cestou,

ktorá smeruje k Osijeku, keďže sa bez ťažkej mechanizácie na ceste pri týchto prácach nedá.

Ako sa dozvedáme, pred samotným začiatkom prác sa podarilo vybaviť stavebné povolenia, postup verejného obstarávania a podpísaná je i zmluva o vykonávaní prác s podnikom Osijek-Koteks v hodnote 27 miliónov kún. Pre práce týkajúce sa odvádzania odpadových vôd (tak pre Jelisavec, ako i pre iné osady – Velimorovac, Lađanska, Ribnjak, Lila) zadovážené je až 31,6 km no-

vých potrubí. Podľa zmluvy tieto práce by sa mali ukončiť do 18 mesiacov.

Práce sa budú spolufinancovať z pôžičky Medzinárodnej banky pre obnovu a rozvoj vďaka projektu Vnútné vody – celkovej hodnoty 7 427 000 eur, z čoho sa 2 117 000 eur vzťahuje na pôžičku a 5 310 000 eur je grantom. Mesto Našice má podľa spomenutej zmluvy zabezpečiť peňažné prostriedky pre DPH v hodnote 6,2 milióna kún, ako i spotrebné dane a návrat pôžičky vo výške asi 9 miliónov kún.

Foto: Ž. Brník

Práce v Jelšavci

Dôležité je zdôrazniť fakt, že občania Jelšavca sa budú môcť ešte skôr než sa ukončia celkové práce, pripojiť na kanalizačnú sieť a uzavrieť zmluvu o spo-

lufinancovaní výstavby kanalizačnej siete. Podpísaním tejto zmluvy občania získajú právo na splátkovú platbu počas 24 mesiacov (v každom mesiaci zaplatia

300 kún), čím sa im umožní na skutočne prístupný spôsob stať sa budúcimi používateľmi kanalizačnej siete. Jelšavec sa takto na ten najlepší spôsob dopracuje ku kvalitnému riešeniu *septických jám* (žúmp), zbaví sa i vypúšťania odpadových vôd do kanálov, pričom občania trpeli neznesiteľný smrad, najmä počas letných mesiacov.

Okrem prác na výstavbe kanalizačnej siete bežia i práce na výstavbe uličného osvetlenia v Ulici Jána Žišku a v Ribnjačej ulici a na úprave okolia Kostola sv. Alžbety v Jelšavci, kde sa kladú okrasné dlažby a vysadené sú i kvety.

Aj napriek tomu, že sú toto ťažké časy zasiahnuté recesiou, možno uzavrieť, že sa v Jelšavci všetky naplánované projekty uskutočňujú, a to uspokojivým tempom. Je to zároveň i dôkazom, že Jelšavec má kvalitné vedenie, svedčí to i o zhode Jelšavčanov. Tomu vďaka Jelšavec i za svoj pokrok. (Ž. Brník)

Medzinárodná konferencia

Centrum ďalšieho vzdelávania Univerzity Komenského organizovalo v dňoch 23. a 24. novembra tohto roku dvojdnú konferenciu Efektívne vo výučbe slovenčiny a odborných predmetov pre krajanov. Bola to aj konferencia o aktuálnych trendoch výučby slovenčiny a odborných predmetov „krajanov“ a cudzincov. Ciele konferencie boli – zhodnotiť prínos, obsahové zameranie a formy doteraz realizova-

ných metodických kurzov ČDV UK pre „krajanských“ učiteľov, prediskutovať požadované obsahové zameranie a metodické postupy na rok 2010, navrhnúť formy efektívnej komunikácie zúčastnených strán pri zabezpečovaní vzdelávania smerom ku kompetentným orgánom v príslušných štátoch, ako aj k slovenskej verejnosti, vymeniť si poznatky z metodiky výučby slovenského jazyka a odborných predmetov medzi subjektmi

zabezpečujúcimi uvedené formy vzdelávania na Slovensku aj v zahraničí.

Na konferencii sa zúčastnili odborníci z tejto oblasti zo Slovenska aj zo zahraničia: ÚJOP ČDV UK, Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava, ÚJOP Karlovej univerzity, Praha, Pedagogická fakulta UK, Filozofická fakulta UK, Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, zástupcovia Slovákov žijúcich v zahraničí (učitelia a predstavitelia krajanských spolkov a samospráv) a CCV UMB, Banská Bystrica.

(A. M. Kuric)

Foto: A. M. Kuric

Účastníci Medzinárodnej konferencie

Predsedajúci

Foto: A. M. Kuric

Jelisavské združenie paintball klub Mad CoW

Foto: Ž. Brník

Výcvik členov klubu

Začiatkom roku 2009 v Jelisavci založili nové združenie – paintball klub Mad CoW. Paintball (vyslov: pejtbal, pozn. jaz. red.) klub bol založený 30. januára 2009, pričom najviac zásluh o jeho založenie majú: Sebastijan Placento, Vedran Tomala, prof. Zdenko Lovrić a Igor Králik-Kovačik.

Ustanovujúce zhromaždenie bolo v miestnostiach Kultúrneho centra Slovákov v Jelisavci 24. januára 2009.

Prítomní boli 12 zakladatelia, ktorí skorej paintball videli iba na TV obrazovke, no tento šport sa im veľmi zapáčil a z toho vyplynula idea založenia tohto združenia. Všetci ktorí si hru vyskúšali, ihneď sa stali milovníkmi tohto extrémneho športu. S cieľom získať čím viac vedomostí

o tomto športe, rozprávali sa s aktuálnym majstrom Chorvátska v speedballe (vyslov: spídbal... v spídbale, pozn. jaz. red.) Vanjom Tarandekom z Čakovca. Vanja im ochotne vysvetlil všetko, čo ich zaujímalo a umožnil im, aby si túto bojovú hru vyskúšali.

Následne si kúpili i vybavenie a začali vyvíjať aktivitu v klube.

Paintball je jedným z tých najnáročnejších športov, v sebe zahŕňa osobitné

zručnosti, tímovú prácu, komunikáciu, taktizovanie, mnoho pohybu, vedomosti o výstroji, vynaliezavosť a orientáciu v teréne. Paintballom sa zaoberajú mladí i starí, muži i ženy. Dvakrát mesačne jelisavskí paintballoví nadšenci trénujú a chystajú sa na turnaje.

Od svojho založenia po dnešné dni Mad CoW sa zúčastnil na viac ako 20 stretnutiach. Chvályhodná je skutočnosť, že sa v súčasnosti stal najväčším a najaktívnejším paintball klubom v Slavonsii a Barani.

Predsedom klubu je Igor Králik-Kovačik, zástupcom predsedu Ivan Dević a tajomníkom Sebastijan Placento.

Pri tejto príležitosti klub vyzýva všetkých záujemcov o tento šport, aby sa stali jeho členmi a taktiež prosí všetkých ľudí dobrej vôle o finančnú pomoc, aby tak mohol pokračovať v úspešnej činnosti – lebo tento šport si vyžaduje i veľké finančné prostriedky.

Samozrejme, i my im želáme veľa úspechov do budúcej práce a aby sa všetci oboznámili s týmto, zatiaľ ešte málo známym športom. Vidno, že aktivitou, ktorú vyvíja toto jelisavské združenie, je na tej pravej ceste k úspechu.

(Ž. Brník)

Pol'ovnícke združenie Lipovľany

Foto: I. Hudec

Pol'ovníci z Lipovľan

Všetkým sú vám iste dobre známe pol'ovnícke rozprávky, no v tomto článku vám nebudeme rozprávať také, budeme sa snažiť predstaviť vám Pol'ovnícke združenie Lipovľany a slovenské členstvo v tomto združení.

Podľa prístupných údajov Lipovľany majú svoje pol'ovnícke združenie až od

1927. roku. Pred druhou svetovou vojnou pôsobili tu lovci: Turkovič, Željem, Koščuka, Badalić a spomína sa i určitý nájomca Ferenc. V júli 1945 pol'ovnícke združenie pokračuje v činnosti ako prvé združenie v bývalom okrese Novska. I dnes jestvuje pečiatka združenia z roku 1945. Na tejto pečiatke a vlajke je obraz

jeleňa. Prvým predsedom pol'ovníckeho združenia bol Vinko Turkovič a tajomníkom Mirko Željem. Členmi boli: Ferdo Koščuk, Vinko Turkovič, Ivan Vincent (Slovák), Fabijan Vukelić, Ivica Tomić, Ivan Delač, Miro Beljan a Mato Šišulj.

Dnes je predsedom Pol'ovníckeho združenia Lipovľany Stjepan Čop. Najstarším členom je Antun Hudec (1932, Slovák), ktorý popri početných pol'ovníckych záväzkoch výnimočne dobre príprava i pol'ovnícke špeciality – a občas to robí i v súčasnosti.

Dnes Pol'ovnícke združenie Lipovľany má 74 členov a pokiaľ ide o Slovákov, aktívnymi členmi združenia sú lovci: Josip Domin, Antun Hudec, Zvonko Tisaj, Josip Turas, Zlatko Turas, Dragutin Vihob, Vilko Vincent.

Prajem Pol'ovníckemu združeniu Lipovľany mnoho úspechov v budúcej činnosti.

(I. Hudec)

Vymýšľ'ačka

Prest'ahovali sme sa. Znovu. Rodičia ma zapísali do novej školy. Bola som tretiačkou, hádam ma preto i zapísali v poradí – do tretej školy. So strachom som v to pondelkové ráno vkročila do školy. A na moju hrôzu – stalo sa, že už ten môj prvý krok v novej škole bol chybný...

– Šľapky na prezúvanie máš? – opýtala sa ma nová učiteľka.

Nemala som. Otec začal na mňa strašne nadávať, no učiteľka ho zastavila. Iba miernym hlasom krátko povedala: – Nič to zato, sadni si sem k novej spolužiačke Katke do prvého radu a šľapky si prinesieš zajtra.

Tak som si i sadla, obkukávala som si pozorne žiakov a učebňu, no potom sa už začala hodina matematiky.

– Zlý, zlý začiatok... opakovala som v sebe. Matematiku VEĽMI nenávidím! Tak nič, nech sa robí, čo len chce – pomyslela som si a ponorila hlavu čo najhlbšie, aby ma učiteľka náhodou nevyvolala hneď k tabuli.

Deti, ideme sa hrať na obchodovanie! – povedala učiteľka a deti si začali rýchlo z tašiek vyberať modré obálky, v ktorých bola celá hrbá peňazí. Žasla som od údivu. A ešte viac, keď mi učiteľka, podávajúc modrú obálku, povedala: – Anička, zober si svoju obálku a daj

si pozor na peniaze, s nimi teraz budeš obchodovať.

Z učebne sa zaraz stal obchod – takmer na každom predmete bola vylepená cena. Žiaci sa rozutekali po učebni, obkukávali predmety, dávali za ne peniaze... Ale ja nie! Silne som zvierala svoje peniaze v hrsti a z miesta som sa ani len nepohla.

– Tak, Anička, čo si kupíš? – opýtala sa ma učiteľka.

Tuho som rozmýšľala, no keďže sa učiteľka i naďalej usmievala, rozhodla som sa zdôveriť sa jej: – Viete, ja si tu nechcem kúpiť nič... Ale, hneď odpoľudnia odídeme s oteckom do mesta, a tam si kúpim bicykel!

Všetci sa smiali do popuku – i učiteľka, i žiaci. Nič som nechápala...

Keď sa učiteľke už raz podarilo zastaviť smiech, pohliadac ma po vlasoch, povedala: – Žiaľ, Anička moja, tie peniaze nie sú opravdivými peniazmi – to sa my iba tak hráme – a zároveň sa i učíme počítat', narábať s peniazmi.

Pozornejšie som sa pozrela na tie peniaze – a naozaj – na opaku boli úplne biele... Aj tak dobre – pomyslela som si rozčarovane – lepšie je predsa hrať sa na obchodovanie ako odpovedať násobilku. Po takej polhodinke učiteľka zavolala: – Deti, ukončujte nákup, obchod sa už zaviera!

Sadli sme si do lavíc. Rozmýšľala som o tom, že je toto istotne najlepšia škola zo všetkých, do ktorých ma zapísali. Len či nevysvitne, že je toto i vymyslená škola, práve ako i tie peniaze? – trápilo ma.

Keď prišiel rad na mňa, aby som ráta-la na tabuli, rozhodla som sa to preveriť. Ak je toto škola, v ktorej sa iba hráme na školu, tak vôbec nie je dôležité, že počítat' neviem – to by bolo naozaj fantastické!

Učiteľka diktovala úlohu a ja som naschvál napísala sedmičku, ktorá sa na sedmičku vôbec nepodobala – a hádam ani na žiadne iné číslo.

– Hľa, odteraz ja takto budem písať sedmičku! – veselo som vyhlásila.

Ale učiteľka vôbec nebola ani len najmenej z toho šťastná. Už nežartovala, zrazu len zväznela a povedala mi, že sa tým predsa len hrať nemôžeme a že sa sedmička môže písať iba na jeden – jediný spôsob – tak ako sa sedmičky píše.

– Prečo? – bola som rozčarovaná.

Preto, lebo by ten tvoj zápis nepochopil nikto okrem teba. Pravidlá musíme plniť, – vážne hovorila učiteľka. Zosmutnela som.

No o chvíľku úsmev jej znovu rozžiaril tvár. Povedala mi: – Vieš, Anička, máš krásnu obrazotvornosť, mohla by z teba byť dobrá spisovateľka.

– Ja – spisovateľka?!!!! – nemohla som veriť. – Veď ja vôbec neviem pekne písať... v predošlých školách ma karhali pre písanie – hovorili, že mi je písanka tak počmáraná, akoby straky do nej písali...

To nič – nedala sa odradiť učiteľka, rukopis už len zvládneme. Páči sa mi, ako rozmýšľáš. Si múdra, bude z teba niečo!

– A bolo to hádam prvý raz, že ma niekto pochválil! Neskôr som na prestávkach rada učiteľke rozprávala a rozprávala a ona ma vždy s veľkým záujmom počúvala. Usmievala sa a hovorila mi, že viem vymýšľať krásne rozprávky. Iní tomu hovorili, že klamem. Ale ja som nikdy neklamala! Dobré to postrehla učiteľka – iba som strašne rada mala vymýšľanie. Ó, ako len v tých mojich rozprávkach bolo báječne, fantasticky, všetko práve tak, ako som si pria-la, aby bolo... A pritom, nič nebolo nemožné...

– Tak, ako prestať s vymýšľaním?

Ani nemáš prestať s vymýšľaním – povedala mi učiteľka, podávajúc mi veľký nový zošit s tvrdým obalom. Hľa, tu si zapíšeš všetky tie svoje zaujímavé rozprávky a bude z toho kniha – najkrajšia zo všetkých!

– To bolo úžasné! Uvidíme teraz, komu sa deti budú posmievat' a koho sa opovážia prezývať Anka-klamárka!

(B. Dasovičová)

Drapanie peria v Zokovom Gaji

Foto: A. M. Kuric

MS Zokov Gaj

Foto: A. M. Kuric

Detská folklórna skupina MS Zokov Gaj

Foto: A. M. Kuric

Predseda MS Zokov Gaj pán Nikola Čiš

V slovenskej dedine Zokov Gaj členovia Matice slovenskej organizovali VI. ročník podujatia **Drapanie peria**. Na páračkách sa zúčastnili slovenské folklórne skupiny z Markovca, Míľoviec, Osijeka, hostiteľská MS Zokov Gaj a chorvátsky KUS Beljevina. Program moderovala Daša Siladiová. Predseda MS Míľovce pán Nikola Čiš pozdravil všetkých prítomných a poprial nám pekné kultúrne zážitky. Predseda okresu Našice Mato Barupčić zdôraznil, že aj naďalej bude pomáhať aj finančne

MS Zokov Gaj. Želko Lomiansky, člen Rady pre národnostné menšiny vyzval Gajčanov, aby sa nebáli zapísať a deklarovat' ako Slováci, lebo na to majú právo. A predseda Zväzu Andrej Kuric blahoželal organizácii k peknej kultúrno-umeleckej činnosti matičiarov a poprial im, aby boli aj ďalej svorní a jednotní, lebo len tak sa môže ísť dopredu. Po peknom kultúrno-umeleckom programe bolo občerstvenie a tanec do rána. Blahoželáme členom MS Zokov Gaj k vynikajúcej organizácii. (A. M. Kuric)

Foto: A. M. Kuric

Členovia MS Osijek

Foto: A. M. Kuric

FS MS Markovca

Počúvajte vysielanie po slovensky Rádia Osijek každú nedeľu o 19.10
Počúvajte vysielanie po slovensky Rádia Našice každú stredu o 18.15
Počúvajte vysielanie po slovensky Rádia Ďakovo každý utorok o 19.00
Počúvajte vysielanie po slovensky Rádia Ilok každú sobotu o 12.00
Počúvajte vysielanie po slovensky Rádia Slatina každú sobotu o 18.00

